

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜS

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

SAYI: 171-18 TEMMUZ 1978

FIYATI 5 TL

ÖLÜ TOPRAĞI

FAŞİZMİN YILDIRMA PLANININ SON KURBANİ BEDRETTİN CÖMERT

Beştepe son aylarda kanlı saldırılara hedef oldu. Doç. Dr. Yalçın Sanalan ölümünden kıl payı kurtuldu. Asistan Raif Güler de faşizmin hedefi oldu. Matematik Bölümü yakıldı, bu ve benzeri bir dizi saldırı birbirini izledi, üniversite yönetimi ise sardı sorumluluktan kaçındı. İlerici diye bilinen memurlar, aynı kurumun bir başka birimi olan Kayseri'ye sürüldüler. Son günlerde Temel İngilizce'de öğretim görevlisi Bahri İker Çabuk bir isteğinin hakaretine uğradı, öğrencilerini koruduğu için olacak yasalara aykırı bir biçimde 8 saat gözaltına alındı. Ölümü kıl payı atatan Doç. Sanalan'a yerinden tehditler yağıyor.

Geçen haftanın başlarında, 11 Temmuz Salı sabahı son haftalarda iyice yoğunlaşan "Faşist meçhul" cinayetlerden biri daha işlendi ve Hacettepe Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Doçenti Bedrettin Cömert "kımlığı henüz bilinmeyen" kişilerin yayılım ateşi ile öldürüldü. Cömert, TOMOD üyesiydi.

Bedrettin Cömert 11 yıl İtalya'da yaşadı. İtalya'dan üniversite ve doktora diplomasıyla döndü. Kendisine önerilen birçok parlak işi ve asistanlığı tepelek ve "ülkemde çalışmak üretmek istiyorum" diyerek, Diplomalardan da önemli olarak İtalya'dan getirdiği, çağdaş ve evrensel bir kültür birikimi, bununla atbaşı giden bir üretime yeteneği oldu. Cömert'i diplomasıyla yetinen aktarımlardan ayrıran nokta ise onun bu evrensel ileri kültürü, yerel, ulusal düzeyde, bizden, bizim olan kültürel bağdaştırması, kaynaştırabilmesiydi. 1970' te girdiği sanat tarihi bölümünde en olumsuz koşullarda çalıştı, düşündü, duydu, üzüldü, sevindi, üretti, yazdı, çok yönlü bir yaşam sürdü ve 11 Temmuz'da öldü.

Artık kanıkansınmaya başlanan bu tür ölümlerden sonra içten göz yaşlarına

timsah gözyaşları da karşış oldu. Olayları inlemek, ya da en azından onlara neden olmaması gerekler derin üzüntülerini belirtip bunun inşallah son olması

dileğinde bulunuyorlar. Bu açıdan Doç. Dr. Bedrettin Cömert'in öldürülmesi olayı üzerinde serinkanlılıkla durup düşünmek, konuya özel bir önemle eğilmek gerekiyor.

Daha önce öldürülen öğrenciler, öğretmenler yanında Cömert'e bu özel önem verildiği söylenebilir bir bakıma. Basında ve TRT'de üzerinde uzun uzun duruldu, Milli Eğitim Bakanı Uğur'un da katıldığı gerçekten görkemli bir cenaze töreni yapıldı. Ancak, bu kadarı, gazete okuyan, TV seyreden herkesin bildiği şeyler. Oysa bilinmeyen, ya da henüz bilinmeyen, ama mutlaka bilinmesi gereken ve bilinecek olan no cıtlar var. İlericiler, tutarlı demokratlar asgari bir namus düzeyi tutturmak ist, her herkes bu noktalar üzerinde durmak zorunda. Cömert öldü, onunla ilgili olarak sorulması gereken sorular da kaldı. Cömert'in ulusu çok kimseyi rahatsız edecek.

ÖLDÜRÖLEN CÖMERT, ÇEN UMUTLAR

Faşizmin planı açık: Geniş yaygınları yıldırma, sindirme. Sıradan yurttaşlara "sıra bana mı geliyor?" sorusunu sordurma. Yılmayan, sinmeyen, kendi alanlarında gösterişsiz kararlı uğraş veren kişiler özellikle seçiliyor. "Ses getirecek" hedefler saptanıyor.

Ne var ki bu planı görmek çok kimşenin işine gelmiyor olmalı. Faşizmin planını göremeyen, görmek istemeyen çevrelerin başında ise iktidar geliyor. Umud diye koltuğuna taşınan ve oturlutan Ecevit iktidarı hâlâ "rengi ne olur-

sa olsun her türlü dikta" teraneleriyle "denged ve uzlaşmacı" bir politika izliyor. İçişleri Bakanı aylardır Pol-Der'in kapatılmasına kılıf anıyor. TDK Kurultayında sıcağı sıcağına bir basın toplantısında düzenleyen Aziz Nesin Ecevit'ten "bakanlara sıra gelmeden önlem alınmasını" istiyor, Cömert'in üyesi bulunduğu TOMOD Ar kara Şubesi ise haklı olarak "faşist saldırılara değil, bu saldırıların karşısında iktidarın suskunluğuna şaşıtım" belirtiyordu. Cenaze töreninde gözler boş yere kültür ve sanat dostu işleri başbakanı, Cömert'in Hacettepe'den arkadaşları Kışlalı'yı, Coşkun'u aradılar, karşılarında faşist hareketi kanatları altında besleyen AP'nin genel sekreteri vardı. Sanıldığına tersine, faşizm büyüdüğü yumuşamıyor, karşısına kararlı biçimde dikimedikçe gerilemiyor, geriletileniyordu.

BEDRETTİNİN SÖYLEMEDİKLERİ...

Hacettepe Üniversitesi'nin Beştepe kampüsünde 10 bin kadar öğrenci okumaktadı. Sağcı militanların sayısı taş çatlasa 300 - 400'ü geçmez. Ama son aylarda Beştepe faşist saldırıların boy hedefidir. MC döneminde başlayan bu faşist terörde en küçük bir azalma olmamıştır. Dışardan takviyeli 500 kişilik sağcı grup rahat etsin diye 5000 kişilerin otobüslerle bindirilerek kente yollandığı görülmüştür. Koca koridorlar ve ünlü yıldız anlı küçük faşist grupların işgal altındadır. Öğrenciler personel gibi hocaların da buralardan geçmesi mümkün değildir. Cömert'in öldürüldüğü gün yıldız anfide toplanmak isteyen öğrencim üyeleri öğrenciler ve çalışanlar buraya grememişlerdir. Yönetim burayı boşalttırmaya yanaşmamıştır. Düşünülsün: Kampüste 850 jandarma tektedir ve 50 "silahsız olması gereken" faşisti bir anfiden çıkaramamaktadır.

Neden Cömert? sorusuna yanıt arayanlar bir de TDK'nun düzenlediği Kurultay'ı düşünüyorlar. Faşistlerin Kurultay süresince Başkent'e karşı-gösteriler düzenlemek için başvurduğu, bu başvurunun reddedilmesi üzerine de Kurultay delegesi Cömert'in öldürüldüğü ileri sürüldü.

Ayrıca Cömert'in kendisine verilen bir soruşturma görevini red niteliğinde yazdığı bir genel değerlendirme yazısında da kendisinin hedef seçilmesinde rol almış olabileceği Üniversitenin ilgili çevrelerinde söyleniyor.

GENE TABUT İCARETİ

Artık gelenek oldu. Bir dizi siyaset için cenaze törenleri kendi çizgilerinin propagandasına bir araç olduğu sürece ve oranda ilgi görüyor. Cömert'in cenazesi de ne yazık ki bu tür çiy gösterilere araç edildi. Saptanın ortak ve birleştirici sloganı hemen unutuldu. Artık birbirini bastırmaya çalışan nice sapık çığlık varsa Beştepe'den Karşıyaka'ya kadar haykırıldı durdu: "Tek Yıl Devrim", "Kurtuluş Kadar Sağol", "Halklara Özgürlük", "Sosyal Faşizm..." vb. vb.

Her eğilimin, her çizginin Bedrettin Cömert gibi yiğit, ilerici, çağdaş bir insanın cenazesine katılması, orada faşizme karşı mücadele dayanışmasına katılması kadar doğal birşey olmaz. Doğal olmayan, çirkin olan, yukarıdakiler ve benzeri sloganlardan tiksinen bir ilercinin, bir demokratın ölüsünü bile bu bağışlarla taciz etmek. Çirkin propaganda telaşına düşmeden de dayanışma dile getirilebilir, dar örgüt zovnenizme düşmeden de saygınlık kazanılabilir. Türkiye İşçi Partisi, Genç-Öncü gibi bazı örgütler bunun en somut örnekleri oldu.

YURUYUŞ

Sahibi: Yürüyüş Yayıncılık Ltd. Sti. adına Nihat SARGIN ● Genel Yayın Yönetmeni: Zeki KILIC ● Yazı İşleri Müdürü: Metin ÇULHAOĞLU ● Teknik Sekreter: Bülent ARTANLI ● Yönetim Kurulu: Sok. 15/B Kızılay - ANKARA Tel: 17 45 81 ● İstanbul Bürosu: Piyerloti Cad. 21/1, Cemberlitas - İSTANBUL, Tel: 26 35 67 ● Abone Kosulları: Yıllık 200, 6 aylık 100, TL. Avrupa, 6 aylık 250 TL., Yıllık: 500 TL., Amerika: 6 aylık 325 TL., Yıllık: 650 TL., Avustralya - Japonya: 6 aylık: 400 TL., Yıllık: 800 TL. ● Posta Kodu: YOROVOS Dergisi 100234 ● İlan Kosulları: Arka Kapak (Renkli) 15.000 TL., Arka Kapak (Siyah beyaz): 12.000 TL., İç sayfalarda 30tun santimi: 40 TL., Yayın İlanları % 30 indirimlidir. ● Baskı: Daily News Web-Ornet tesisleri ● Kapak: Uğur ÖZKAN

ÖLÜ TOPRAĞI

METİN ÇULHAĞLU

"Yangın var" diye bağırarak yangını söndürmeye çalışmak, birbirinden farklı olaylar. Türkiye'de birçok ilericî kuruluş "yangın var" diye bağırarak birbirleriyle yarışıyor. Ancak bunların arasında, yangını söndürmeye çalışmak bir yana, nasıl söndürülür diye düşünenlerin sayısı bile hayli az. Bir Pol-Der olayı da böyle geçti gitti. Demokratik kuruluşlar, kötü halinde seslerini yükselttiler: "Kapatamazlar, kapatılmaz, kapatırlamaz..." Sonunda adamlar kapatıldı. Bir iki hafta sonunda demokratik kuruluşların çoğunun olayı unuttuklarını bilerek Tahminlerindeki haksız sayılmazlar.

"Yangın var" diye bağırma tek faaliyet haline getiren çok sayıda demokratik kuruluş var. Toplam sayıları ile güç ve etkinlikleri ters orantılı hale gelmeye başladı. Sayı ve demektir artık, etkinlik azalıyor. Bunun yanında, etkisizlikle standartlaşma da artıyor. Örneğin yüzbinlerce üyeli bir DİSK ile beşbin üyeli bir başka demokratik kuruluşun arasında etkinlik ve belirleyicilik açısından, en azından kimisi somut olaylarda, bir fark bulunduğunu söylemek pek mümkün değil.

Bunlara bir başka gelişmeyi daha eklemek gerekiyor. Demokratik kuruluşların önemli bir bölümü, halihazırda mevcut tabanlarının güvenini de hızla yitirmeye başladı. DİSK ve TÖB-DER bunun hem güncel, hem de belirgin örneklerini oluşturuyor. Tasfiyecilik ve "siyasi çizgi" hastalığı, bu güçlü örgütleri hızla bir güven bunalımına sürüklüyor.

Tasfiyecilik var, siyasi çizgi hastalığı var, daha geniş kitleleri örgütlemeye, örgütlenen kesimi harekete getirmeye yetersizlik var, tabana güven vermede ve disiplini uygulamada büyük zaaf var. Var ama, doğrusu tüm bunlar demektir, bildiri ve açıklama sayısını azaltmıyor. Belki de artıyor: "Yapamazlar, kapatamazlar, gelemezler, gidemezler, geçemezler" vb. Gerisi yok. Böylesine bir kuru gürlülü, temeldeki gerçeği örtemiyor. Örtülemeyen gerçek şu: Kitle örgütlerinin etkinlik ve belirleyicilikleri giderek azalıyor. Östelik sayılarını artırıp etkinliklerini azaltan örgütler, ortaya ölü toprağı saçıyorlar. Demek fırtınasının gerisinde, büyük bir uyumsuzluk ve durgunluk tuzel.

Bunlar, tüzel kişilikleri hedef almak için söyleniyor. Çünkü tüzel kişiliklerin ve bunların başındaki özel kişiliklerin ötesinde nesnel gerçekler var. Nesnel gerçekler daha önemli, daha belirleyici. Bu duruma gelmesine yol açan nesnel nedenler, bu nedenle büyük önem taşıyor.

Sınıf mücadelesi verilen hiçbir toplumdaki, siyasal eksenin bir yanında politik partiler, öteki yanında demokratik kitle örgütleri yer almaz. Eksenin her iki yanında da politik partiler yer alır. Ama bir de Türkiye'de yaratılan ortam var. Sanki MC'nin de, CHP iktidarında da politikada tek muhatapsız bu kitle örgütleri. Bu çarpıklığın nedeni, yine hiç kuşkusuz tek başına tüzel kişilikler ve bunların yönetimindeki özel kişilikler değil. Temel nedeni, işçi sınıfının siyasal hareketinde, 12 Mart döneminde fiilen yaratılan, daha sonra da zorlanarak korunmaya çalışılan "boşluk" ta aramak gerekiyor. Kitle örgütlerinin bir bölümü bu söze "boşluğu" doldurmaya aday kuruluşlar olarak kendilerini zorladılar ve bugünkü noktaya geldiler. Bundan ötesi, "siyasi çizgi" hastalıklarını yönetiminde buldukları örgütlere de bulaştıran özel kişiliklerin marifeti.

Neden bu kadar etkisiz ve çaresiz kalıyorlar? Bu sorunun tek bir yanıtı yok. İdeolojik ve politik düzeyde birkaç yanıt var. Yanıtların tümü de birbirini ille bağınıtlı. Bunlar arasında, önce şuna değinmek gerekiyor: Kitle örgütlerinin, gelişip güçlenip gerçekten etkin kuruluşlar haline gelmeleri ikili bir sürecin sonucu. Önce, kitleler ve bunların hareketlenmesi olacak. Sonra mevcut kitle örgütleri, bu hareketlenmeye kendi alanları ve sınırları içerisinde cevap vermeye çalışacaklar. Türkiye'de günümüzün kördüğümünün birisi de buradadır ortaya çıkıyor.

Bu kördüğünü şöyle özetlemek mümkün: Kitleleri hareketlendirme ve örgütlemeye ekonomik, demokratik ve mesleki talepleri tek başlarına yeterli saymak günümüzün en yaygın yanıtlarından birini oluşturuyor. Kitlelerdeki hareketlenmenin birinci manvelasını demokratik kitle örgütlerinde görmek, gözlerden birini gerçeklere kapamak oluyor. Sosyalizmin ve sosyalist hareketin, en bakir alanlarda bile, kitle hareketlenmesinde birinci manivela olduğunu

bu nedenle unutmamak gerekiyor. 1971 öncesi T.?-DİSK ilişkileri ve işçi sınıfı içinde önemli sayılacak bir kesimin önce sosyalizmi, buradan harekete ilericî sendikal hareketi seçmesi bu açıdan önem taşıyor.

Düğüm, şöyle kördüğüm halini alıyor: Birinci manvelanın, yani sosyalizmin yeterince harekete getirilememesi sonucunda mevcut ekonomik-demokratik ve mesleki taleplerin sınırlı çerçevesinde temsil edilen kitlelerin daha geniş ölçekte örgütlenemeyeceği ortaya çıkıyor. Bu kez kitle örgütleri, çoğunluğu kayıtsız kitlelerin en diri, en dinamik kesimleri ile sınırlı hale geliyor. Bundan sonrası ise daha beter: Böyle bir yapı kimi özel kişilikler ile büstlenildiğinde, hızla "kadro örgütü", "siyasi çizgi" mahzenlerinden geçiyor ve kitle örgütünü sosyalist örgüt, bunların yöneticilerini de sosyalizmin önderleri yerine koyma hastalığı kök salıyor. Yine bu yapı sonucunda, başlangıçta kime tam ters bir uç, ekonomik, demokratik ve mesleki talepleri büsbütün küçümsemeye ucu ortaya çıkıyor.

Adına hareket ettikleri kitlelerin çok az bir kesimini örgütleyebilen, somut taleplerden kopuk, kendisi ile en geniş kitleleri arasında bir "perde" çeken demokratik kuruluşlar, bu nedenle verdikleri demec sayısı ile etkinlikleri ters orantılı kuruluşlar haline geliyorlar. Özetlenen süreç sonucunda tutmaları gereken ikinci maniveladangi dereke kopan, özendikleri birinci manivelayise yapıları gereği hiçbir zaman kullanamayacak olan kuruluşlar, etkilerini kitlelere yitiriyorlar. Manivelalardan birini kullanamayacakları, diğeri de kullanmadıkları için, geriye etkisi çok sınırlı demec manivelası kalıyor. İşte bunu bol bol kulluyorlar.

Kördüğümün tanımını, kördüğümün çözümünü de ortaya koyuyor. Geniş kitlelerin hareketlenmesi, kitle örgütlerindeki darboğazın aşılması için de zorunlu bir süreç halini alıyor. Bugün ise, geniş kitlelerin hareketlenmesinde birinci araç, birinci manivela, sosyalist almasığın onlara götürülebilmesi. Sosyalist almasığın geniş kitlelere yeterince ulaştırılmadığı süreç, kendiliğinden hareketlenmenin "huzursuzluk ve güvensizlik" düzeyini aşması mümkün değil.

Ancak burada "almışık" sözcüğü üzerinde de net olmak gerekiyor. Bunun, Türkiye'de en çok ve bilerek yozaştırılan kavramlardan biri olduğuna dikkat ederek. Almasığın demek, kısa dönemde iktidarı aday olmak demek değil. Ama Türkiye'de "almışık" sözcüğünün, "kısa sürede iktidarı olmak" ta eş anlamlı indirgenmesiyle, sosyalist hareketin bilinçli olarak bir almışık olmaları çıkarılma çabalarının 10 yılı aşkın bir geçmişine var. Aybar'la birlikte başlıyor. Aybar, "1969'da başa güreşeceğim" dedi. 1969'dan sonra sosyalizm kimileri için "iktidarı aday" olacağı için almışık olmanın da çıktı. "Kısa sürede iktidarı aday" olduğu için, bu kez cuntacılık almışık olarak görüldü. Bu da bitti. En sonunda yine "kısa sürede iktidarı aday olduğu için" CHP almışığı ortaya çıktı. Aybar - Cunta - CHP çizgisinin, ideolojik benzerlikler yanısıra ve onların doğal sonucu olarak böyle "operasyonel" bir benzerliği de var.

Dünyanın her yerinde kanıtlanmış bir gerçek daha var. İktidar perspektifi: bir yana. Bilimsel sosyalizm nerede kitlelere ulaşmışsa, gerçek bir almışık olmuştur. Almasığın eşittir "kısa sürede iktidarı aday olma" türünden ve burjuvazinin pek işine yarayan eşlikleri inandırıcılığını yitirmiştir. Bilimsel sosyalizmin geniş yığınlara ulaşması, almasığın ta kendisidir.

Hem de pek çok olgunun almasığı. Arayanların, korkanların, dlenenlerin üzerine serpilen o ölü toprağının kalkmasında da tek almışık. Gevezeliğin, güçsüzlüğün almasığı. Sosyalizm ve sosyalist örgütlenmeden başka çözüm, başka almışık yok.

Sorun demokratik kitle örgütleri mi? Buradaki darboğaz mı? Demec sayısı ve etkinlik arasındaki ters orantı mı? Bunların yanıtı da daha önce verildi. Demokratik kitle örgütlerindeki darboğaz için şunlar söylendi: "...hastalıkların listesinde gelinmesinde asıl Türkiye işçi sınıfının siyasal hareketinin ülke genelindeki gelişim hızı belirleyici olacak. Çünkü, başka bir örgütsel aracı, olanağı olmadığı için demokratik kitle örgütleri somutunda uç veren bu hastalık siyasaldır, nual olarak tedavisi de siyasal olacaktır." (Ayku Göker, TÜTED Genel Başkanı, YÜRÜYÜŞ sayı: 162)

Kitlelerin yığınlığı için:

HAYALETLER OYUNU

"Tedhişin kaynağında bir kısım siyasal partiler de var, kendilerini milliyetçi sananlar da var... Bir yandan tedhişçiler, diğer yandan muhalefet, neredeyse elele diyebileceğim bir hava içinde olayların tırmanmasına yardımcı oluyor..."

Bu sözlerin sahibi Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin İçişleri Bakanı İrfan Ceylan'dır.

12 Mart'ta Eskişehir Sıkıyönetim Komutanı İrfan Ceylan, büyük ölçüde doğruluk payı olan bu sözlerin aytardan beri sosyalistler tarafından tekrar edildiğini bilse ne tür bir viraj alırdı bilmiyoruz ama söyledikleri aynı zamanda derin bir acizin, teslimiyetin ifadesi olsa gerek.

HADI NE DURUYORSUNUZ?

Öyle ya, tedhişin kaynağında kendi ifadesine göre "kendilerini milliyetçi sananlar" vardı (ki, doğrusu adamlar sapına kadar milliyetçilerdir) da ne diye bu siyasal kuruluşlar hakkında yasal kovuşturma yapıyorlardı?..

Öyle ya, tedhişin kaynağında "bir ta-

kun siyasal partiler" vardı da niçin haklarında yasal işlem yapılmıyordu?..

Büyük ölçüde doğru olan sözler bu ölçülere karşılmıca, eski "akı" yönetimeye sorumluluklar düşüyor muydu?..

Birakın ince hukuksal yorumlamaları, Ceza yasalarının en ağı suçlarından en pespaye siyasal suçların işleye işleye bugün birer terör kaynaklığı ve düzenleyiciliği merkezleri haline gelmiş bir MHP ve onun cümle yan örgütleri karşısında ell-kolu bağı olanın suçluluğunu yüklenmek gerekiyor muydu?..

EL ELDEN ÖSTÖNDÜR

Her cinayet, şiddet ve tedhiş olayından lehine bir politik hesap çıkartmağa çalışan AP'nin kurmaylar merkezinde neler konuşulduğu, hangi planlar yapıldığı İçişleri Bakanınca biliniyor muydu?

O İçişleri Bakanı AP'nin hükümeti yıkma müteahhidi tarafından "Bu bi-

kümet kan içinde yıkılmaldır, yıkılmaldır ki, bir daha meydana da can güvenliğinden, ananın göz yaşından söz edemisin" dendiğini ve bunun bir strateji haline getirildiğini, diyor muydu, görmüyor muydu?..

Duymuyordu, görmüyordu, bilmiyordu!..

O İçişleri Bakanı, nihayet hükümetinin bir parçasıydı. O hükümet de "önlem" namı altında bir POL-DER'i MC kapatamamıştı, etah bunlar becermişti... "

"DERİN ÖZÖNTÖLER"

Bu aymazlık ve sorumsuzluk doruklarında geçtiğimiz hafta faşist terör örgütleri ardarkası gelmeyen bir cinayet sofrasını daha süslediler...

Hacettepe Üniversitesi öğretim görevlerinden Bedrettin Cömer'tin sabahlık satlarında evinin önünde voltunu kesen bir taksiden açılan kurşunlarla iptal edildi...

İlerici ve demokrat bir kişiliğe sahip Cömer'in katilleri eskidünya "bermud" kayıplara kar tı...

Cömer'in ölümü gene sert tepkilere yol açtı, hükümet de "derin izintilerini" belirtti!..

Artık başbakanlıkta ve ilgili bakanlıklarda bulunan protodip bir başağılığı mesajı tekrarlandı:

"Bu insanlık dışı saldırdı..."

Gerisine gerek yoktur, plak belli cümlelerle doludur.

ESKİ ÇAMLAR...

Cinayetlerin geçtiğimiz haftaki son halkasının tek yeniliği, bu kez dikkatierin "İstahbarat Örgütü" namı altında yerli-yabancı büyük sermaye odaklarının bizzet bürosuna çevdirilmesiydi.

"Millet, memleket, milli bünye" gibi lafalar bir yana sokaktaki vatandaş düşülmeye başlandı:

"Solcuların nefeslerini kaydeden bu

TIP: Faşistlerin izi sürülmelidir

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran, son olaylar ve hükümetin tutumu üzerine basına 10 Temmuz Pazartesi günü bir demeç vermiştir. Boran'ın bu demeçini okurlarımıza sunuyoruz:

"Anarşiyi önleme" konusunda hükümetin garip bir tutum içindedir.

"İstanbul'da ardi ardına faşist kurşunlara hedef olan Eğitim Enstitüsü öğretmenlerinin katillerini bulmak için bütün güçlerin seferber edilmesi gerekir, polis, duvarlara yazı yazıp afiş asan bazı DISK'li grevci işçilerin peşine düşmüştür. Polis'in bu işçilere yaptığı muamelelerin yanında çıkan resimler hem utanç vericidir, hem de gültüç. Polisler, ellerinde silah, üstlerine yürüyüp 'kaskovrak yakalamışlar' (!) bu boya ve fırçadan başka silahları olmayan işçileri! Sağıç kuruluşlanın haric, hiç bir afişleme olmuyor ki, afiş asanlar polise engellenmesi, karakollara götürülmesi, tartaklanmasın. Kükiümet, anarşiyi önleme çabaları 'a, afiş asma eylemleri ve POL-DER gibi yasal demokratik kuruluşlarla uğraşmayı baş sorun edinmiş görünmektedir. Sanki anarşinin sebebi bu ikisidir, bunlar engellendi mi, anarşi sorunu çözülecektir.

"Hükümet afiş asmaların ve POL-DER'in üzerine düştüğü kadar cinayetlerin, bombalamaların, dinamitlemelerin peşine düşse bu kanlı olayların failleri ve kaynaklandıkları yuvalar bulunur, anarşi sona erdirirdi. Ama hükümetin olayların köküne inme, kaynaklarını kurutma yolunda ciddi çaba göstermüyor. Çok az olayın failleri yakalanıyor, yakalananların da gerçek failler olup olmadıkları bilinmiyor, çünkü kovuşturma sürdürülüp sonucun ne olduğu kamuoyuna duyurulmuyor olaylar ve dosyaları kapanıp gidiyor.

"Durum çok ciddi ve düşündürücüdür. Sanki devletin, güvenliğin örgütünün istihbaratı 'anarşik olaylar' konusunda yok, veya işlemleri gibidir. Bu durum düzeltilmesine gidileceğine, yeni Mahkemeler polise yeni yetkiler ve yeni araçlar gibi yollarla baş vurulmak isteniyor. Oysa istihbarat işlemlerince, iz

sürülmedikçe, suçlular tümüyle ortaya çıkarılmadıkça bu sözde önlemlerle sorun çözülmez. Zaten, bu önlemlerin israrla istenmesinden maksat onları işçilere, öğretmenlere, öğrencilere, tüm ilerici kitlelere karşı "yasal şiddet" araçları olarak kullanmaktır.

"Hükümet yalnız ülke yararı açısından değil, kendi ömrünü uzatma açısından da hem istihbaratı işletmek, anarşinin kaynağını inerek onu kurutmak, hem de her türlü anti-demokratik girişim ve yöntemlerden, baskılardan tüzülikle kaçınmak durumundadır. Anarşiyi karşı etkin önlemler beklenileri şimdiki Ağustos sonu atamalarına bağlanış görünüyor. Durum kritik noktaya gelmiştir."

Öte yandan Türkiye İşçi Partisi Başkanlık Kurulu Üyesi Gündüz Mutluay da son faşist cinayetlere ilişkin olarak geçtiğimiz hafta Çarşamba günü bir demeç vermiştir. Mutluay'ın demeç de şöyledir:

"Eğitim Enstitüsü öğretmenlerinin ardarda vurulmalarından sonra dün de Doçent Bedrettin Cömer'in öldürülmesi birbirine bağlı, belli bir amaca varmak için planlanmış cinayetlerdir. Son günlerde yoğunlaşan, sistemli bir cinayet dalgası halinde yaygınlaşan faşist terörün tek bir merkezden yürütüldüğünü göstermektedir.

İstanbul Vallsine bağunarak can güvenliklerinin olmadığını, gerekl önlemlerin alınmasını bildiren Atatik Eğitim Enstitüsü öğretmenlerinin planlı bir şekilde birbiri ardına vurulmaları, üstelik bu cinayetlerin çok pervasız ve "profesyonelce" işlenmesi, faşistlerin demokratik güçleri sindirerek ve toplumdaki panki yararak iktidara el koymayı planladıklarını göstermektedir.

"Bundan sonra cinayetlerin doğrudan siyasal kişilere kaydırılması gündeme getirilebilir. Faşist güçler, cinayet ve terörü bütün toplum katlarına yaymaya çalışmaktadırlar.

"Faşistler döktükleri kanda boğulacaklardır. Örgütli birleşik gücün en geniş kitlelerin ortak talepleri için yürüyeceği

tutarı ve kamalı bir mücadele etkin kitle hareketleriyle demokratik hak ve özgürlükleri koruyacak, demokratik mevzelerin bir adım bile geri çekilmeden daha ileribak ve özgürlükler sağlayacaktır.

"Türkiye İşçi Partisi bu amaç için bütün güçlerini demokrasi cephesinde mücadelede sokmuştur. Demokratik güçlerin birlik ve dayanışmasını sağlamak için mevcut ortam ve koşulları göz önünde tutarak bütün olanakları zorlamaktadır. Bu doğrultuda atılacak her üred adam, her olumlu girişimin değerlendirilecektir.

"Hükümet demokratik güçlerin, işçi

ve emekçi sınıfların desteğini sağlamak istiyorsa kararlılığı ve bocalamayı bir an önce terk etmelidir. Gözler önünde oynanan bu oyuna seyirci kalamaz. Toplumun sindirilmesine seyirci kalamaz. Cinayet şebekelerinin, terörün kaynaklandığı odaklar bellidir. Bunların üzerine cesaretle yükümlüdür.

"Faşist saldırıların önlenemeyen yolu budur. Demokrasiyi korumanın yolu budur. Demokratik hak ve özgürlükler üzerine en küçük bir baskı, en küçük bir saldırı hangi gerekiyle ve ne adına yapılmazsa yapılsın, faşistlerin ekmeğine yağ ekdir. Bu unutulmamalıdır."

örgüt, sağm silah depoları üzerine ne ya-
pıyor acaba?..

Sağm "sol" çaprazında iş gören bir
takım maceracı gürhün adma bile göğ-
sünü gere gere "sol" diyemiyen büyük
basın, hani o okuyucunun nabzını tut-
makla övünen basın da konunun üzerine
gelmeyordu, doğrusu paravana oluyordu.

İş, hayaletler komedyasına dönüştü-
rülmeğe çalışılıyordu. Artık beylük "a-
narşistler" lafı da edilmiyordu. MBT-
MHP ayagının ekalk ayagını oluşturan
Hürriyet gazetesi "Teük kimin elinde"
diye soruyor, işi hayaletlere havale edi-
yordu...

Nazi yayıncılığında "hayaletler" yıl-
gılığının önemi büyüktü!..

Kitleler yılacak, sinecek, pırsacak ve
"güçlü bir adam" zuhur edecek, iş bite-
cektü!..

KİRLİ DÜÖ

Emekçi kitlelerin önünde sonunda,
karşı çıkacakları bu çözüm karşısında
hiç deilse battallığı sağlanamaz mıydı?
Hiç deilse suskunlukları, yılgınlık ve
korkaklıkları....

MHP kurnayıları, Hitler ve Mussolini
kürasinden edindikleri bilgiler ışığında
buna büyük değer atfediyorlardı. Parti
reisine yakınlığıyla bilinen kurnaylar-
dan birini Hürriyet in Ankara bürosuna
abone etmişlerdi. Devamlı olarak kapılar
arında bir şeyler konuşuluyordu. Me-
tin Tokar-Cüneyt Arca'yırek ikilisi yıl-
lardır kalemlerini MHP yonlerine çevir-
memişlerdi. İçte ve dışta gazetecilikleri-
ni istihbaratçılıklarıyla renklendiren söz
konusu şahıslar, olası harekettten bere-
ket payı peşinleymişler... Ecevit'in ABD
gezisinde gözyaşı dökerék, işin o yan-
da da tamamlayan silahşörlere, nedense
pek mahir oldukları istihbarat alanların-
da, istihbarat örgütünün yapması gere-
ken işleri hiç de hatırlamakaynısı gö-
rünüyorlardı...

YA DİĞERLERİ!

Sadece o kadar mıydı?

Bay "Durumcu" bir "sivil sıkıyöne-
tim" slalomu ile gene CHP-AP kalvarına
güyordu...

Şöyle zaman "Canım MIT'i yıprat-
mıyorum" endişesi gösterenler ilginç bir
operasyon anlayışıyla birbirleriyle kay-
naşıyorlardı. Orkestranın en başanlı icra-
sı da "Suskunluk" idi!..

İş, gene yorgun, bitkin, bitap Cum-
huriyet'e düşüyordu. Tek hayatiyet gös-
terisi ik küçük pannağmın doruk nokta-
larını kınımdatabiliyor "istihbaratçılar"
diyebiliyordu... Bir kaplumbağanın ka-
bığını taşıması gibi gazeteciliğün omuz-
larında taşıyan Cumhuriyet'ten öte de
boşluk başlıyordu...

Faşist teşvâh ve tertipler, alabildiğine
elverişli bir basın yelpazesıyla birlikte
ciizamlı bir görünümüne birtirileyle kay-
naşıyorlardı. TRT'nin mikrofon patentinden de ya-
rarlanıyorlardı... İçişleri bakanının deyl-
iyle "tedbîşin kaynaklığını" yapan bir
takım siyasal partiler cinayetleri "Şid-
det ve nefretle" protesto edebiliyorlardı
pekâla!.. İnsaf ile düşünülse doğrusu
Mafia'nın hakkı yeniyordu!.. Onun da
"şiddet ve nefretle" kmayacağı olaylar
olamaz mıydı?..

DISK YÖRÜNGEYE GİRİYOR

Gelişmelerin geçişli haftak vitri-
nindeki bu görünümün ötesinde Hükü-
met ile Türk-İş arasında oluşturulan ve
resmen açıklanana kadar DISK'in de
kaynaşmazlığa çalışıldığı deklarasyon
çıkartmaları bemen hemen son safhaya
gelmiş durumdadır.

Geçişli haftanın Çarşamba günü
Devlet Bakanı Hikmet Çetin ile DISK'in

gerçekten "Genel" Sekreteri arasında
yapılan görüşmede iki-üç "önemsiz" hu-
sus dışında mutabakat sağlandı....

"Önemsiz" hususlar da, DISK açışın-
dan "takdir buyrulur k; önemli" husus-
lardı!..

* Ücretlerin zaptu- rapt alınmasına
karşılık bazı gösterişli yeni hakların sağ-
lanır gibi vitrin edilmiş,

* "İşçi hareketi" yerine artık "İşçi
sınıfı" deyimlinin tescil edilmiş, gibi!..

DISK'in "Genel" Sekreteri, Devlet
Bakanı Çetin ile görüşükten sonra so-
nuçları Genel Başkanına götüreceék, o da
göyle bir gözden geçirecekti. Çünkü o
da, daba sonra Başbakan Bülent Ecevit
ile görüşecekti.

AH ŞU "BÖLÜNME"...

Tabii bu arada olası bazı söylentilere
karş bazı şeylerin de söylenmesi gereki-
yordu.

Nitekim, Baştürk Çetin-Işıklar görüş-
mesinin sabahında gerçekten öbür "ge-
nel" sekreteri kadar maharetlil berri yan-
daki "Genel" Sekreterine bir basın top-
lantısı düzenlenmişti şöyledi.

Genel-İş Genel Sekreteri Ertan An-
daş da basın toplantısını düzenledi. An-
daş "İşçi sınıfı, her fedakarlığım kend-
sinden beklenmesine tahammül ede-
mez" diyordu!..

Ertan Andaş, işçi sınıfı adma taham-
mül suçunun çanlarını çalıyordu!.. Ek-
"belki yarın, belki yarından da yah"
bir zamanda lera edilecek bir münasip
parti oyununda da "İşçi sınıfı" na bir
hayli gerekalmeye olaraktı!..

"Abdullah Baştürk, başkanı, 8-9 ay ön-
ce "solun bölünmüşlüğüne" bakınış bak-
mış "olmaz" demişti. Cümle kırğınları,
kütaileri ve dargınları barıştıracak bir çatı-
ya gerek duymuş, bunu da vedz bir a-
çıklama ile tabii başta "İşçi sınıfı" ol-
mak üzere kamuoyuna duyurmuştu!..

Bu arada piyasada "olur ise millî o-
sun" talebinin yaygınlaştığı da, bir hayli
dikkat çekmiş, işin inşasına girişilmiş-
ti!..

Ama bunca sosyalizm sabikalasının
bir araya gelmesinin ortaya ne hüküm
çıkartacağı düşünülürken, Sünnet-
Türk-İş anlaşmasına dahil olmak işi
çılmıştı.. İhalelin en kaydedeğer ca-
zip yanı olarak da, bu katılmın "millî
ihale"ye geçireceklerinin hesaplanma-

şıydı!.. Tabii bunun aksi de düşünüle-
bilirdi!.. Hesap ve planlar işin içinden
usturluğu biçimde sıyrılmının aranıp
bulunmasına yönelikti!..

SABOTÖRLER

Ertan Andaş'ların, (İşçi sınıfının var-
lığını korumağa) oynadığı alanlarda o-
yunlar bu kadarla kalmamaktadır.

Canaze törenlerini slogan arbedesi ha-
line dönüştüren işsiz sapsızlıklardan baş-
layıp, kurumuş limon kabukları halinde,
yeni "belgi" ve "utku" arayışlarıyla ha-
variler denize dökülen, yılanlar, na-
dumlar, bezginler gününü, sorumsuzlu-
ğün, risksizliğini, sırca köşklerinde işçi

sınıfının politik örgütlenme ve hareke-
ti karşı elinden geleni esirgememekte-
dir!..

Son çözümden işçi sınıfının, onun po-
litik örgütlenmesinin ve tüm emekçi kit-
lelerin şü veya bu yolla üzerine yöne-
nen saldırılar, görünürde birbirinden
farklı gibi görülebilen yöntemlerle uygu-
lanmakta, turmandırılmaya çalışılmak-
tır. Tarihin 1978'lerdeki kesti nesnel
olarak böylesine keskin yarğuların önün-
den geçmektedir. Çünkü Türkiye'de sı-
nıf mücadelesi, böylesine net bir görü-
nüm içindedir ve bağmsızlık, demokra-
si, sosyalizm mücadelesinin bölünmezli-
ği, bütünlüğü bu kadar açık, somut ve
ivedi dinamikler yansımaktadır!..

Dediler ki...

ECEVİT "TEORİK OLARAK" FAŞİZMİ BİLİYOR MU?

"Bakın, tam siz 'eğitim enstitülerini bir grup militanın elinden kurtarıp
bir başka gruba teslim etmeyeceğiz' dediğiniz gün yani faşizm olgusunu kav-
ramayan veya teorik olarak iyi bilip de Türkiye'de kabul etmeye içi yermeyen
tavırınızla..." (Oya Baydar, Hümanist Başbakanı Açık Mektup, Politika 12
Temmuz Çarşamba)

"Bir ülkeye ne renkten olursa olsun totaliter rejim getirmek isteyenler
kanun gereği üzerlerine yürürék isteyenleri ürktümeye çalışarak halk arasında
yılgınlık uyandırmaya çalışarak gerçekte varolan güçlerinin çok ötesinde
etkinlik kazanmaya çalışırlar. Çağımızda bazı ülkelerde faşist rejimler, bu
yöntemlerle bir avuç gözü dönmüş insan karşısına toplulukların adeta paral-
ze olması yüzünden gelmiştir." (Bülent Ecevit, Cumhuriyet 12 Temmuz Çar-
şamba)

"İKİ HATAYA DOŞMEZSE CHP BU İŞİ BECERİR"

"Gerçekten aralarında rahmetli Bülent Nuri Esen gibi ne şiddet olayla-
rı ne komünizmle ilgisi bulunmayan hocalarımız, inbar mekanizmasının kur-
banı bürokratlar, bir kısm liberal görüşlü fikir adamları, toplanmışlardı. Şimdi
yeniden sıkıyönetime gidilirse aynı kasırganın eseseğinden, kurunun arasın-
da yaşın da yanacağından kuşku duyulmaktadır.

"... Aynca gene 12 Mart'tan sonra çalışma hayatında, ücret artışları
adeta durmuştu. Ara rejimin disiplin anlayışından kaynaklanan uygulamalar,
toplu sözleşmelerin yasal baskı aracı olan grevleri süreklil erteliyordu. Şimdi
işçi kesimindeki bu anı da sıkıyönetime karşı k!"ılmaktadır.

"... Oysa 78 Türkiye'sinde CHP ağırlıklı hükümet tarafından ilan edile-
cek bir sıkıyönetim uygulamasında bu çeşit ya da diğer bazı sakıncalar önle-
nebilir." (Güneri Cıvağlı, Sıkıyönetim Düşünceleri, Tercüman, 12 Temmuz
Çarşamba)

NEREYE GİDİYORUZ?

YAVUZ UNAL

Cinayetlerin ardı arkası kesilmiyor. Artık pusu kurarak, gizlice adam öldürme yöntemi geride bırakıldı. Açıkça herkesin gözü önünde, hatta herkesin içinde, belediye otobüslerinde pervasızca cinayetler işlenmeye başladı. Arkada tanık bırakmamak, kaçtığı, gizlendiği yeri göstermemek gibi tedbirler de bir kenara itildi.

Bu durum, saldırı ve cinayetlerin çok kısa vadeli bir hesaba dayalı olduğunu gösteriyor. Çok kısa vadeli hesaplar yapılıncan, saldırı ve cinayetlerin tanıkları önemsenmiyor. Hatta cinayeti işleyenlerin çok az bir ihtimal dahi olsa - yakalanması da hesaba katılmıyor. Ama faşist güçlerin çok kısa vadeli hesaplarında, kendi içlerindeki 'zayıf' unsurlar var. Çünkü buralarda verilecek 'açıklar' kendi güçlerini bölebilir. Bu nedenle 'emeklî' olmuş kimi eski görevliler de bu arada 'temizleniyor'.

Yapılmak istenen sadece 'kazanılmış' eski mevzilerin korunması değil; hareketsiz bir ortamda eski mevziler kendii için çökebilir. Öncelikle safı korumak gerekir. Safın korunması ise, zayıfların temizlenmesi ve somut saldırı hedeflerinin ortaya konması ile mümkündür. Bunun için 'davadan dönenler vurulacak' ve faşist güçler içinde moral çözüntüsü önlenecektir.

CAN GÜVENLİĞİ
ÖNCELİK TAŞIYOR

Fakat asıl, demokratik güçlerin iktidar alternatifini olarak yollarının kesilmesi ve başarısız kılınması başlıca strateji olmaktadır. Faşist güçler için mevzilerinin kaybedilmesi en güncel 'tehlikedir'. Çünkü demokratik güçlerin başarılı olması demek, öncelikle can güvenliğinin sağlanması demektir. Can güvenliğinin sağlanması ise, faşistlerin geriletilmesiyle mümkündür. Daha açık bir deyişle, devletin gizli, açık güçlerinin, yani polis ve MİT'in kontrol altına alınmasıyla mümkündür. Oysa, gazete haberlerine göre, MİT aylardır hükümete rapor veriyor. Yani bu hükümeti tanıyor. Polis ise, gözü önünde işlenen cinayetleri seyirci. Daha da ötesinde kendi içinde onun da can güvenliği yok.

Yanın kim öldürülecek? Şimdi herkesin sorduğu soru bu. Artık bildiriler cinayetleri telin etmek için yayımlıyor. Ama kamuoyu kimsenin umurunda değil, çünkü faşistler kamuoyunu kazanmak için uğraşmıyor, kamuoyunu kazanarak iktidar olmak diye bir hesapları yok. Onların hesapları kamuoyunu çöktürerek iktidar olmak. Bu saldırılar karşısında hükümet çaresiz kalacak, fiili bir iktidar boşluğu doğacak, ve boşluk faşist güçlerce doldurulacak. Hükümetin düşürülmesinin tek yolu bu. 'Bekleyen rölecekmiş' denen yol bu.

Adı sanı belli açık, gizli faşist örgütler bölüsel bir somut hedef için, bütün güçlerini cepheye sürmüş durumda. Sadece bu kadar da değil, Adalet Partisi ne iş yapıyor? Bu partinin genel başkanı Bay Demirel ve şurası da bu hesabın içinde. AP faşistlerin eli güçlü sığınağı durumunda. Her demokratik hareketin karşısına vaziyet ararak faşistlerin işini kolaylaştırıyor. Sadece kolaylaştırıyor, faşist hareketin korunması görevini sürdürüyor. AP lideri Milliyetçi Cepheyi kurarken bugünlere görmüş müydü bilinmez. Ama MC'nin basit bir koalisyon ortaklığı olmadı, daha ilk kuruluşunda belli idi. Faşist sloganlar ve mücadele anlayışı MC'nin temel politik tutumu oldu. Nitekim iktidar olduklarında MHP üç milletvekili ile üç bakanlık almakla kalmadı, diğer AP'li bakanlar da MHP yanlısı olarak aradın seçildi. Örneğin Milli Eğitim Bakanı olan Ali Naili Erdem, Eğitim Enstitülerine faşistleri yığan ve enstitülerin onları denetimine sokan kişi idi.

Bay Demirel görünürde MC lideri olarak görevini sürdürmeye çalışıyor. Ama artık elerinden kaçmıştır. MC liderliği de ortadadır. Çünkü faşist hareket gelişince, bu hareketin adının de birinci plana çıkması kaçınılmazdır. Ancak Bay Demirel'in bu yoldan geri dönmesi zordur. Hem geçmiş iktidardan nimerlerinden yararlanırken yapılan yolsuzluklardan biriken dosyalar: ve hem

de MC döneminde yapılan işlerden Bay Demirel'in geri dönmesini zorlaştırmaktadır. Demokratik güçleri bütün hüsnümlü karşısına alan Bay Demirel'in bu bez de faşistler karşısına alması ancak büyük bir özveri gösteril ile mümkündür. Burjuva politikalarının ise, bölüsel bir özveri gösterilebilmesi tarihte az rastlanır olaylardır. Dolayısıyla Bay Demirel tuttuğu yolda yürüyecektir.

TUTARLI DEMOKRAT SAF TUTAR

Biz öteden beri tutarlı demokrat olmayan bahsediyoruz. Tutarlı demokratlık sadece faşizme karşı çıkmakla, faşizme karşı olduğunu açıklamakla kazanılabilecek bir erdem değildir. Tutarlı demokratlığın ilk ve zorunlu koşulu faşizme karşı demokratik güçlerin safında yer almaktır. Tutarlı demokrat olmak, masa başı tayinler değil, kitlelerin mücadelesine güvenmektir. Tutarlı demokrat olmak antiemperyalist olmaktır. NATO'dan çıkmıyorsan, ikili anlaşmalarla yirtıyorsan, buna gücün yetmiyince, dünya barışına karşı ortak bildirimlerin altına imza atmazsın. Enfiasyonun işsizlikle atması: güttüğü bu ülkede, Türk-İş gibi bir san konfederasyonu dışlayamıyorsan, oturup işçilerle birlikte yaşamak için pazarlıklar yapmazsın.

Tariş ve Alağa'da uyutma politikası

5 Haziran seçimlerini izleyen günlerde, CHP'nin kuruluşu hükümet güvenoyuna başarıya dek, Tariş dedi ve Alağa rafinesindeki işçiler, faşist güçleri işyerlerinden sürüp çıkarmak için umutla beklediler. İşçilerin ofkes ve morali birhayli yüksekti. Hatırlatılmıyayla öyle-şine yüksekti ki, işçiler hükümetin güven öne aldığı ilan edilir edilince faşistleri sille tokat dışarı atmak için kararlıydılar. Öte yandan faşistler de olacaktırlarını farında, kuşkuyla bir bekleyiş içindeydiler.

Beklenen gerçekleşmedi. CHP hükümeti güvenoyu alamadı. Bağlı azınlıkla desteklenen CHP hükümeti kurulup güvenoyu aldığı anda ise çok şey değişmişti. İşçiler CHP'nin ne olup ne olmadığını anlamaya başlamışlardı. Güvenoyunun izleyen günlerde işyerlerinde kayda değer bir kırptı olmuş. Uzun süre CHP iktidarının işyerlerinden faşistleri uzaklaştırması ve yerine yeni işçiler alması beklendi.

Uzun ve kanlı mücadelelere sahne olan, faşistlerin üssü durumundaki Tariş ve bağlı işyerlerinde CHP'nin işbaşına getirdiği yöneticiler hemen kararsız ve idarekili bir tutum içine girdiler. Daha doğrusu yeni yöneticiler de korkuyorlardı. Binbir sözgeçten geçtilerle işçi ahımları başladılar. Ancak faşistler kılıfa işyerlerinde idiler. Dügümü işçiler çözdü. Faşistler işyerlerine gremez duruma getirildiler. İşçilerin kararlı tutumları yöneticileri de cesaretlendirdi ve Tariş te faşistler kılıdı.

Tariş İplik Fabrikası ile depolama işyerlerindeki işçiler DİSK'e bağlı Tekstil Sendikasında örgütlendiler. Ne var ki şartları sızılanarak işyerlerine sürülen işçiler, faşistler temizlendikten sonra unutuluverdiler. Tariş yöneticileri sark kurmazlığına başvurarak, "MİSK'e bağlı sendikadan üyesi olmadıkları" gerekçe-

siyle bu sendika tarafından imzalanmış sözleşmeyi işçilere uygulamıyor. Öte yandan da işyerinde halen bir sözleşme olduğunu 'öne sürerek de yeni bir sözleşme imzalamaya ya da protokol yapmaya yanaşmıyor. Binlerce işçi boğaz tokluguna aspari ücretle çalıştırılıyor. Ve öyle görünür ki sendika bu pasif ve verileri razı tavını sürdürdüğüçe çalışmaya devam edecektir. CHP'nin işçilere ne kadar "dost" olduğunu gösteren somut ve çarpıcı bir örnek.

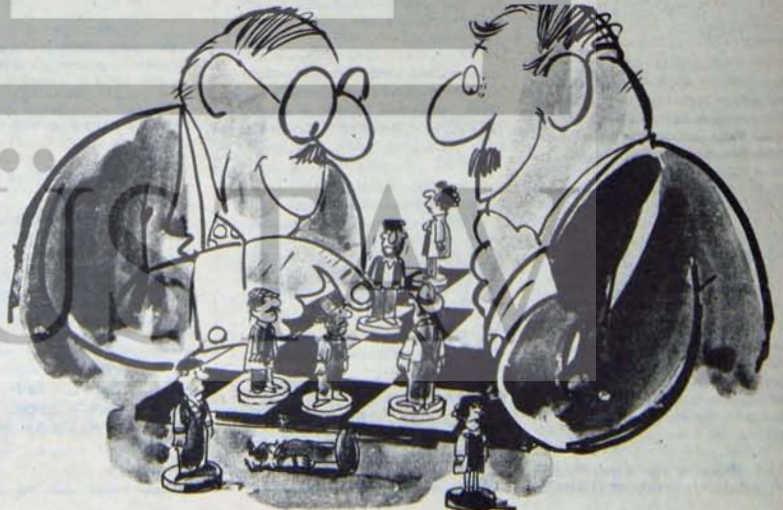
İplik Fabrikasında yapılan temsilcilik seçimleri de CHP'nin "demokratik"min" canlı bir göstergesi oldu. Bir TİP üyesinin temsilci adayı olması CHP İİ Başkan-

ını, CHP'li Gültepe Belediye Başkanı Aydın Erten'i harekete geçiriyor ve sorunun Çalışma Bakanına kadar ulaşıyordu.

16 Eylül direniş ile birlikte MİSK'e bağlı Türk-Petrol Sen Sendikasının eline geçem Alağa rafinesinde ise hükümetin kuruluşundan bu yana önce süre geçmiş olmasına ve işyerinde Mehmet Kılınç'ın sendikası Petkim-İş tarafından sözleşme imzalanmasına rağmen en küçük bir değışiklik bile yok. Anlaşılan bu işyerinde Ecevit'in sözleriyle "Karşı görüşlü işçiler barış içinde yanyana yaşayacaklar" Ne var ki, sorunu bu kadar basite almak da mümkün değil. Alağa rafinesinde Mehmet Kılınçın bütün itibarını yitirdi-

ği ve işçiler tarafından istenmediği öteden beri bilinliyordu. İşçiler unutulmuş temizlenmesi ve yerlerine 16 Eylül direnişinde işten çıkarılan 300 dolayında işçinin geri alınması M. Kılınç'ın işine hiç gelmiyor. Daha da ötesi Raffineri'de, Türkiye'nin eski arkadaşları M. Kılınç, gerici faşist üsurları, ilerici işçilerle karşı toz olarak kullanma hesapları içinde görünüyor.

Ege bölgesindeki çözümler süreci yavaşlayan faşistlere bir tokat atmak gerekiyor. Ancak CHP'de bu tokatı atacak güç de niyet de yok. Sendika canbazlarının ise, düşüklere bakan ortada.

Yurtberrikten hiçbir nasibi olmayanlar 'Bayrağa Saygı' mitingi yaparken senin görevin onları parlamento içinde mücadeleye çağırmak değildir. Senin görevin çok daha etkin kitle hareketleri düzenlemektir. Kendin yapamıyorsan faşizme karşı direnen işçisınıfının eylemlerini karalamak için TV ekranlarında boy göstermeye kalkmazsın. Tersine anti-faşist bu eyleme arka çıkarsın.

MC, polisi bölerek kendi resmi vurucu güçlerini hazırlad. Buna bir tepki olarak, demokratik haklarını korumak için kurulan Pol-Der'e karşı çıkarak, onu kapatarak hangi demokratik hakla savunulacak. Kim dinleyecek senin emrini, işçileri yazı yazdıktan için solaklara yatıp, bunu boy boy gazetelerde yayımlatarak demokratik güçlere karşı gövde gösterisi yaparlar mı?

Eğitim kurumlarını faşistlerden kurtarmak için, Tüb-Der'li öğretmenlerden başka dayanağın var mı? Faşist saldırılara karşı bu örgütlü korumak görevin değil mi? Öldürülmeyi dahi göze alarak senin çağrın üzerine göreve başlayan öğretmenlere sen arka çıkmazsan, bu insanlar bir sokak ortasında öldürülürse, kim dinler senin emrini, kim koşar senin çağrına, kim inanır sana?

Evet faşist militanlara karşı demokrasi savaşçılarını tutmak zorundasın. Elbette en tutarlı, canını dişine takıp faşizme karşı mücadele eden demokrasi savaşçıları sosyalistlerdir. Sosyalist olmadan demokrasi mücadelesini, yani işçi ve emekçilerin demokratik hak ve özgürlüklerinin savunulması mücadelesini senin uyusuk bürokratların mı, yoksa çıkar kavgasındaki yöneticilerin mi verecek? Amerika'dan ve büyük patronlardan, faşist güçler arkasından desteği çekmesini bekliyorsan, faşistleri besleyen ve konuyan güçler kim?

KORKU VE UZLAŞMA ÇARE OLAMAZ

Bu sözlerimizi elbette CHP'ye, ve CHP Hükümetine. Sen can güvenliğini sağlayacağını diye iktidara geldin. Faşistler daha da çok can yakmaya başlad. Çünkü tutarlı demokrat olmasını beceremedin. Seçtiğin bakanlar hâlâ 'aşırı sola da aşırı sağa da karşıyız' nutukları atıyor. Doğru'da oyunlar oynanıyor, sen faşizmden değil, bölücülükten yakınıyorsun. Malatya'da yer yerinden oynadı. Sen sadece demeciler verdin, nerde bölücülük yapanlar, nerde bombayı gönderenler? Olayların üstüne yürümeye çalışan savcılar öldürülür, Pol-Der kapatılır, yöneticileri açığa alınırsa; öğretmenler, yöneticiler bir biri peşine öldürülürse, kiminle sayılabacağını can güvenliğini? Vakit geçirilmeden faşizma karşı kitlelerin seflerinde edilmesini zorunlu, tek dayanılacak güç onlardır ve onların gücü olmadan faşizm yenilemez. Pol-Der derhal açılmalı, demokrasi mücadelesi demokratik örgütlerle beraber yürütülmelidir.

Korkunun ecele faydası yok. Uzlaşma hesaplarıyla faşizm durdurulmaz. Artık kitlelere mal olmuş bulunan ve kitlelerin güncel taleplerinden olan faşist örgütlerin kapatılması gerçekleştirilmeli; başta polislin içindekiler olmak üzere tüm faşistler devlet görevinden uzaklaştırılmalıdır.

İşçilere genel grev hakkı tanınmalı, başta DISK olmak üzere tüm sendikalarla faşizme karşı kitleseylemler dü-

zenlenmelidir. Memurlara sendikalaşma hakkı tanınmalı ve faşizme karşı örgütlü destekleri sağlanmalıdır.

Emperyalizme ve faşizme karşı güç ve eylem birliği ne yazık ki ancak bu tehlike kapıya geldiği zaman, tehlike bastırıldığı zaman sağlanabiliyor. Demokratik güçler bugüne kadar yeterli düzeyde bir güçbirliği oluşturamadı. Dar politik görüşler ve grupsal çıkarlar böyle bir eylem birliğinin önündeki en büyük engel olmaya devam ediyor. Türkiye İşçi Partisi, 5 Haziran seçimlerinde Parlamentoda bu küçük hesaplar nedeniyle temsil edilebilme olanaklarını bulamadı. Böyle bir sonuç alınabilseydi, bugünkü güçler dengesi temelden bir değişiklik gösterirdi. TRT faşist güçlerin borazanı olmaktan çıkarıldı. Ama daha, solda demokrasinin ne olduğu, parlamentolar mücadelesinin önemi gibi konularda yeterli bir okunluk yok. Sınıf mücadelesinin en üst düzeyi olan politik mücadelenin bir dergi çıkarmak, ya da büyük laflar söylemek olduğu sanılıyor. Tutarlı bir mücadele perspektifi yerleşmiş değil. Demeciler vererek, demecilerin altındaki imza sayısını artırarak faşizme karşı mücadele edilebileceği yanılgısı hakim. Daha doğrusu çaresizlik ağır basıyor. Çünkü herkes dünyayı kendi gücüyle sınırlı olarak görüyor. Artık bildirilerle, gazetelerle, dergilerle faşizme karşı güç ve eylem birliği oluşturma çabaları yeterli değil. Öncülikle ilan edilerek kazanılmaz. Öncüğü bilizat gerçekleştirme gerekir. Bunun için ilk ve zorunlu koşul, faşizme ve emperyalizme karşı bir mücadele platformunda birleşmektir.

FAŞİZME KARŞI BİRLİK VE MÜCADELE

Sendikalarda, demokratik kitle örgütlerinde, meslek odalarında örgütlenmeli kuralım. Güç ve eylem birliği önce buralarda oluşur. Bu örgütler eliyle kitesel gösterilere gidilir. Bunun için küçük hesaplar bir kenara bırakılmalıdır. Antikomünizm ve antisozyet koşullarından sıyrılmalıdır. Tüm demokratik güçler gerçek bir mücadele platformu

oluşturabilmek için, dar çıkarlara dayalı etiketler ve sloganlarla değil, önceden ilan edilmiş öncülikle iddialarıyla değil, demokratik bir biçimde biraraya gelmenin yollarını aramalıdır.

Biliyoruz ki, bireysel şiddet, sosyal demokratları demokrasi düşmanlarıyla uzlaşmaya, demokratik güçleri bölünmeye götürmektedir. Faşist saldırılara gerekçe yapılmaya çalışılmaktadır. Bütün gücümüzle bu tür eylemleri mahkum etmeliyiz. Besleme günlük gazetesıyla, demokratik güçler içinde yeni bölünmeler yaratma uğraşları içindeki maoculuğun antikomünist yüzü teşhir edilmeli ve kitlelerden soyutlanmalıdır.

CHP ve Hükümeti çaresizlik içinde. Hâlâ umut edilebilir olduğunu göstermeye çalışıyor. Hâlâ büyük sermayeye ve emperyalizme güven vermeye uğraşıyor. Ama öte yandan da başarısızlıklar içinde bocalıyor. Bu politika şid-

dette eleştirilmelidir. Bu politika ile faşizmin geriletilemediği, aksine bu tutumun saldırı ve cinayetlerin günlük olaylar, özensiz alışılmış olaylar gibi görülmesine yol açan son derece tehlikeli ve uyusuk bir politika olduğusüğülenmelidir. Bu politikaya, umut tacirliğine hiç ödünüz karşı çıkılmamalıdır.

Bilimlidir ki, CHP işçi ve emekçiler tarafından, demokratik güçler tarafından sonuna kadar zorlanmadan bugünkü politikasını terketmeyecektir. Ama başarısızlıkların ortaya döklüldükçe, başarısızlıklarının üstüne gidildükçe demokratik güçlerden yana tavır almak zorunda kalacaktır. Ve asıl önemli CHP yandaşlarından oluşan kitle bu anti faşist ve antiemperyalist eyleme çekilecektir.

Faşizmin geçeceği yolların tıkanmasının, karamsarlığın değil, mücadelenin gelişmesinin ve faşizmin ezilmesinin başka bir yolu da yoktur.

Söyleşi...

Toplumdaki bireyler, gerçeklerle piyasada yüz yüze gelirler. Bu bakımdan piyasaya, aynı zamanda düzende ki işleyişin de bir aynadır Gelelim bize:

- Aradığın malı bulamıyorsun. Kalite ve standart diye bir şey yok. Üstelik çok yüksek olan fiyatlar her gün durmadan da artıyor. Paranın değeri gittikçe düşüyor.

- Neden derin?

- Üretim çok düşük. İstediği karşılığı olmayor.

- Neden acaba?

- Sanayimisiz güdük. Üstelik dışa bağımlı. Hammaddesi dışardan geliyor.

- Gelmiş?

- Döviz yok.

- Neden?

- İhracat çok yetersiz.

-?

- Sanayimisiz belirttiğim gibi. Tarım ilkel yöntemlerle yapıyor. Kalkınamıyor.

- Niye gelişmemiş sanayimisiz?

- Sermaye birikimi olmamış.

- Oluşturamaz mıyız?

- Ucuzla hammadde alıp, pahalıya mal satamazsınız sömürgeçsiz yok.

- Peki kendi kaynaklarımızı?

- Sömürülüyor.

- Sömürtemeyelim!

- Tam bağımız olmak gerek.

- Savaşalım, hazzanalım!

- Halahin böyle birleşenler gerek.

- Birleşelimiz!

- Gerçekleri söylememiz engelleniyor.

- Peki, bu nasıl sağlanacak?

- Adım adım mücadele vererek, yavaş yavaş duvarlarını kırarak....

- Kırmaya çalışalım.

- Tamam, haydi mücadele edelim!

- Peki, ne yapacağız?

- Aferin, buldun işte!

- Neyi?

- Düşünmeyil...

Gükekin Akau
AYDIN

KAHROLAN OLİGARŞİ, K

MESUT ODABAŞI

İşler o kadar çılgından çıktı, toz dumandan öylesine göz gözü görmez oldu ki, şeriatçı bir derneğin geçen haftaki sayısının kapağında şunlar yazılıydı: "Kaattli Oligarşi, Seni Biz, Şeriatçılar Yokacağız." Yıllardır oligarşiyi asıp kesen, yıkan, kahreden delikanlılar sayısı biraz daha artıcağa benziyor.

Son yılların favorisi sözcüklerinden "oligarşi", eski Yunancadaki "oligarchia" sözcüğünden başka dillere ve Türkçeye geçmiş. Çok küçük, pek az anlamındaki "oligos" ile egemenlik, yönetim anlamındaki "arche" sözcüklerinden oluşuyor. Genellikle, çok küçük bir zümrenin yönetimini, egemenliğini anlatmak için kullanılıyor.

Aslında bu sözcük çokça söylendi, yolları belere yazılıp çizildi ama, birtakım idrarlar da geldi. Anlaşılmadığından yakınmalar oldu. Rahmetli Sevgi Soysal da, günlük gazete yazılarında birinde domuzdan duvardaki "kaattli oligarşi" sloganını hesebe hesebe okuyan temsilciyi kadını "aba, bu oligarşi de kim o!" diye sorduğunu yazarak bu için de tadam çıkardı. Oligarşiyi hiç sevmeyenler ve onun ne kötü bir şey olduğunu bilenler, bu tür alaylar kadılar mutlak. Ama bu eleştirilerden yararlanmadılar da demez. Nitekim, son zamanlarda, her "kahrolsun oligarşi" sloganının ardından "oligarşi" ltktdarda bir avuç aorba" açıklayıcı-sloganı gelir oldu. Böylece, söyleyiş gücüne bir yana, birçok sorun çözülmüş oluyordu. Üstelik, oligarşiden sonra iki nokta üst üste sure gelince, derin bir soluk alarak bu söyleyiş güçlüğü bile görülebiliriyordu.

SAVRULMANIN BOYUTLARI

Türkiye'de siyasal iktidarın yapısına ilişkin bu ilginç ve o ölçüde de bulanık görüşlerin yanı sıra, gerçekliğe uygun ve açık saptamalar da var. Şöyle: "Türkiye, bünyesinde, kapitalist bir ülkedir; egemen sınıf bütünüyle burjuvazidir. Kapitalist işletmeciler büyük toprak sahipleri burjuvazinin kapısını içindedir; feodal ilişkiler kalıntısını sürdüren toprak ağaları kesim burjuvazinin iktidarına ortaklar. Burjuvazinin iktidarında başı çeken büyük burjuvazidir. (...) Partî, (...) Türkiye kapitalizminin bir sistem olarak emperyalizme bütinleştiğini ve burjuvaziyi hiç bir kesiminin bu bütinleşmeden kopamayacağını ve kopmak da istemeyeceğini dikkate" alır. (Türkiye İçti Partisi Programı, birinci bölüm, Haziran 1975, s. 17)

Burada ise, daha çok, Türkiye kapitalizminin "oligarşik" bir tepeden mibaret olduğu, yoksa tepesi ile gövdesi arasında güçlü bağlar bulunan bir piramit mi andırıldığı üzerinde durulacak.

1961-1971 döneminde Türkiye İçti Partisi, Türkiye'nin kapitalist bir toplum yapısına sahip olduğunu, Türkiye tarihinde feodal artıklar bulunmakla birlikte temel niteliğinin kapitalist olduğunu anlatmak ve kanıtlamak için teorik, ideolojik ve siyasal mücadele verdi. Bu mücadele, genel olarak Türkiye toplumunun, özel olarak da Türkiye kır kesiminin niteliği konusunda önemli açıklıklar getirdi.

Anacak, Türkiye hızla gelişimi içinde çarpık değerlendirmelere, bir uçtan öbür uca savrulmalara uygun bir toprak oluşturunur. 1961-1971 döneminin ikinci yarısında İçti sınıfı partisinin karşısına Türkiye tarihinde feodal bir yapıda, kapitalist sanayinin de çok geri olduğunu ve bu yüzden de "bir avuç, işbirlikçi" kesim dışında burjuvaziyi de içine alan bir millî demokratik cephe gerektirildiği ileri sürerek çıkanlar, 1971 sonrasında Türkiye tarımını ve sanayinin geriliğini tümden unutarak tekellere saplandılar. Bu kez de Türkiye bütünü bir yana bırakılarak sadece tekeller algılanmaya başlandı ve millî demokratik cephe, biraz özleştirilerek, yerini ulusal demokratik cepheye bıraktı.

BUYUK SANAYİNİN YANINDAKI KÜÇÜK SANAYİ

Türkiye kapitalizmini ve özellikle imalat sanayinin bir "oligarşik" yapısı indirgeme planından tepesini

kurarak piramidi ortadan kaldırmaya çalışmak eş anlamlı. Böyle bir sanımın doğru olmadığını anlamak için Bursa'daki lki otomobil fabrikasının durduğu zaman büyük bir yan sanayinin de duracağını yazan gazete haberleri bile yeterli olabiliyor.

Amerika Birleşik Devletleri ile "küçük sanayin" yaygınlığıyla tanınan Japonya'da ve Türkiye'de imalat sanayinin küçük ve büyük kesimlerinde çalışanların dağılımını gösteren birinci tablo, bu konuda düşündürücü olmalı.

MÜLKİYET YAPISI VE İÇ KENETLENME

Sanayi kesimindeki mülkiyet yapısına açıkça değerebilmek için Türkiye Ticaret Sicili Özetlerinin son on beş yıllık sayıların ayrıntılı bir incelenmesi, sonuçları veriyor.

Türkiye sanayinin son on beş yıl içinde oldukça hızlı bir şirketleşme süreci yaşandı. Şirketleşme 1960'ların ikinci yarısında hızlanmaya başladı. Türkiye'de 1963 yılında toplam 84 anonim şirket kurulmuşken,

Tablo 1: Büyük ve Küçük İmalat Sanayinde Çalışanların Sektörel Dağılımı (Yüzde)

Sektörler	ABD (1958)		Japonya (1958)		Türkiye (1970)	
	Büyük	Küçük	Büyük	Küçük	Büyük	Küçük
Gıda - tütün - içki	11.4	10.9	26.5	19.7	20.0	15.0
Dokuma - giyim	5.9	8.6	17.5	18.0	30.0	30.0
Matbaa	5.7	5.0	2.1	3.5	2.0	2.0
Kimya	5.9	5.9	1.3	3.3	8.0	3.0
Madeni eşya	7.1	8.2	0.5	2.1	16.0	14.0
Elektrikli makine	34.3	33.1	11.2	2.1	16.0	14.0

Kaynak: Birleşmiş Milletler İstatistikleri.

Birinci tabloda imalat sanayinin bazı dalları bakımından verilen dağılım, küçük sanayin büyük sanayin olduğu yerde yerleştiğini kanıtlamadan biri. Bu nu küçük sanayi ile büyük sanayi arasındaki bağlantı bir göstergesi olarak kabul etmek mümkün.

TEKELLERLE BAŞLAYAN BAĞIMLILIK

ODTÜ öğretim üyeleri K.Göymen ile G. Tüzün'ün yaptıkları bir çalışmada (ODTÜ Gelişme Dergisi, sayı 11), yabancı sermayeli firmaların 10 ve daha çok işçi çalıştıran özel imalat sanayii firmalarının satışları içindeki payını gösteren bir tablo var.

Tablo 2: Yabancı Sermayeli Firmaların Satışlardaki Payı (1973)

Sektörler	Pay (Yüzde)
Sinall kimyasal ürünler	82.1
Taşıt araçları	59.8
Lastik	58.4
Çimento ve çimentodan gereçler	54.7
Elektrik mak. ve elektronik	46.3
Öteki kimyasal ürünler	31.0

İkinci tabloda ilk üç sırada yer alan anal kimyasal ürünler, taşıt araçları ve lastik sektörleri, aynı zamanda tekelleşme oranının da en yüksek olduğu sektörler. Buradan şu sonuç ulaşılabiliyor: Türkiye ekonomisi kendi tekelleri aracılığıyla dışa bağımlı durumdadır. Tekeller aracılığıyla dışa bağımlılık, ekonomi içindeki bütinleşme nedeniyle tüm ekonominin dışa bağımlı olmasın sonuçunu doğuruyor. Piramitler tepesi ile altını olan çengel, piramitlerin tabanına kadar iniyor. "En önemlisi de Türkiye kapitalizminin emperyalizme bütinleşmedi. Emperyalizme bütinleşen yalnızca bir avuç işbirlikçi burjuvazi veya 'finans oligarşi' değildir, büyük burjuvazinin yabancı sermaye ile içli dışı olmasının yanı sıra, Türkiye kapitalizmi bir sistem olarak kapitalist dünya ile ekonomik, teknolojik, mali, politik ve askeri bağımlılık ilişkileri içinde bütinleşmiştir". (Türkiye İçti Partisi Programı, s.9.)

1975 yılında bu sayı 745 oluyor. Kurulan anonim şirketlerde de en büyük payı imalat sanayii alıyor. Aynı yıllar için imalat sanayinde kurulan anonim şirket sayıları, sırasıyla, 46 ve 389.

Şirketleşme süreci 1970'lere kadar daha çok limited şirketlerin anonim şirketlere dönüşmesi biçiminde oluyor. Bundan sonra ise holdingleşme aşaması geliyor ve büyük anonim şirketler holding olmaya başlıyor.

1960'ların ikinci yarısına kadar anonim şirketlerin pay sahiplerinde kişiler ve aile şirketleri ağırlıklı durumda. Oysa bu tarihlerden sonra, anonim şirketlerin pay sahipleri arasında anonim şirketler ağırlık almaya başlıyor. Bu durum, Türkiye kapitalizminde önemli bir nitelik değişikliğinin başlangıcı. Ekonomik teknik anlamda iç kenetlenmesinin geliştirilmesi, mülkiyet yapısı bakımından da iç kenetlenmede önemli bir yol alıyor. Türkiye kapitalizminde piramitler tepesi ile gövdesi birbirine daha çok bağımlı duruma geliyor.

Şirketlerin şirketlere katılması sürecinde bankaların iştiraklerinin de özel bir önemi var. Bunun dışında bankaların bankalara iştirakleri olgusuyla da karşı karşıya kalıyoruz. Örneğin, Türkiye İş Bankasının Türk Dış Ticaret Bankasına, Yapı ve Kredi Bankasının Uluslararası Endüstri ve Ticaret Bankasına iştirakleri bunlar arasında.

1960'larda belirginleştiği dönemin ikinci yarısında hızlanan bu gelişmeler, büyük kapitalistler için önemli kolaylıklar da birlikte getiriyor. Artık bir sermaye grubunun bir şirketi denetim altına alabilmesi için sermayesinin yarısından fazlasını ele geçirmesi zorunlu değil. Bir yandan pay sahipleri sayısının artması, bir yandan şirket mülkiyetlerinin iç içe girme sonucu, bir sermaye grubunun bir şirketi denetleyebilmesi için sermayesinin küçük bir bölümü yeterli oluyor.

KADERLER BİRLEŞİYOR

"Koç Sermaye Grubu" içinde beş alevli bölüm var: Koç Ailesi, Koç Holding A.Ş., Koç Toplu İşletme Yöneticileri, Koç Holding Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı, Vehbi Koç Vakfı. Bunlar "Büyük Koç Ailesi" ni oluşturuyor. Büyük Koç Ailesi, Koç Sermaye Grubunun gerçek hissedarları.

Türkiye'nin metal işleyen en büyük özel işletmede olan Türk Demir Dökümü "Büyük Koç Ailesi" nin

KEYİF ÇATAN BURJUVAZİ

SIGORTA VE BANKA SERMAYESİ İLE TİCARET VE SANAYİ SERMAYESİ BİRBİRLERİYLE VE BUNLAR DA KAMU KESİMİ İLE İÇ İÇE GEÇMİŞ DURUMDA. BU İÇ İÇELİKTE MÜLKİYET YAPISI VE DAĞILIMI KADAR ORTAK İŞLETMELERİN DE ROL OYNADIĞI GÖRÜLÜR. AYRICA, BÜYÜK İŞLETMELER, MÜLKİYET YAPISINA DOKUNMADAN, KÜÇÜK VE ORTA SANAYİ İŞLETMELERİNİ, ÜRETİMLERİNE TALEP YARATARAK VE HAMMADDELERİNİ SAĞLAYARAK KENDİ ETKİ VE DENETİM AĞI İÇİNE ALABİLİYOR.

t toplam payı toplam sermayenin yüzde 35'i kadar. Kav Orman Sanayinde ise bu pay yüzde 40. Türk General Elektrik'te "Büyük Koç Ailesi"nin payı yok. Bunun yerine, payların yüzde 43'ünün "Büyük Koç Ailesi"nin elinde olduğu Arçelik Şirketi'nin Türk General Elektrik'teki sermaye payı yüzde 37 oranında.

Türkiye'de işletmeler bir yana, sadece Koç Sermaye Grubuna bağlı işletme ve şirketlerin de iç içe geçmiş durumda olduğu görülüyor. Bu yüzden toplam sermayenin yarısından az bir bölümü ile sermayenin tümünü denetim altına almak mümkün oluyor.

Bir kamu iktisadi teşebbüsü olan Makine Kimya Endüstrisi Kurumu, Koç Sermaye Grubunun iştiraklerinden Türk Traktör ile Tofaş Türk Otomobil Fabrikasının; İş Bankası ise Cam Elyaf, Asil Çelik, General Elektrik, Tofaş gibi belli başlı Koç Sermaye Grubu yatırımlarının ortağı. Bu iki örnek, Koç Sermaye Grubu ile bir kamu kurumu olan MKEK'nin ve çoğu kez "mahipz" diye nitelenen İş Bankası'nın kaderinin aynı sepete konmuş olduğunu gösteriyor. Bunu şöyle de söylemek mümkün: Cam Elyaf, Asil Çelik, General Elektrik, Tofaş gibi Koç yatırımlarının mallarına uygulanacak fiyatlar, bu işletmelerin hammaddesi bulup bulamamaları, bu işletmelerdeki toplu iş sözleşmeleri ve nihayet bu işletmelerin kırları ve kârları olan "Büyük Koç Ailesi"ni olduğu kadar İş Bankası ve MKEK'ni de ilgilendiriyor.

Sadece bunlar bile Türkiye kapitalizmine "oligarşik" bir yapı yakıştırmamın temelsizliğini göstermeye yetiyor. Piramidin en üst tepelerinden biri olan Koç Sermaye Grubu, kamusal ve özel kesime iç içe durmaktadır.

HAMİLİNE YAZILI KOLAYLIK

"Büyük Koç Ailesi"nin önemli pay sahibi olduğu Kav Orman Sanayinin adları saptanamayan pay sahiplerinin paylarının sermayenin tümüne oranı yüzde 59. Aerosol Valf Sanayinde ise bu oran yüzde 77.5 olarak görülüyor. Bunların çok büyük bir bölümü, hamiline yazılı hisse senetleri. Ama bunların üzerinde kime ait olduğunu yazılmaması mülkiyet bağlantısını değiştiriyor. Daha açığı hamiline yazılı hisse senetlerinin "Büyük Koç Ailesi"nin elinde olmadığına kimsenin güvence veremez. Gelir vergisi sisteminde çeşitli gelirleri, bu arada mülk gelirlerinin birleştirilerek vergilenmesi ilkesi var. Bir sermayedarın kendi adına ve hamiline (taşınan) yazılı hisse senetlerinden elde ettiği temettüleri toplayarak vergisini ödemesi gerekir. Oysa, isteyen sermayedar istediği zaman bu birleştirilmeden kolaylıkla kaçabiliyor. Bu durumda da hamiline yazılı hisse senetlerinin her birinin ayrı ayrı vergilerini ödeyebileceğinden, tümünü bir araya getirdiğinde ödemesi gereken yüksek vergi oranından kurtulabiliyor. O kadar ki, bunların varlıkları bile bu yolla keyifleri istediği zaman vergi verebiliyorlar.

Bu tür hisse senetleri, aynı zamanda, büyük sermaye gruplarının bürokrasinin üst tepelerini sağlama kendilerini bağlamak için kullandıkları bir kolaylık durumunda. Bu yolla üst düzeydeki kamu görevlileri henüz görevlerini sürdürürken, büyük sermaye gruplarının küçük, ama yararlı ortakları durumuna getirilebiliyorlar.

TÜRKİYE'DE BİRLEŞEN ÇIKARLAR

Türkiye'deki üç yabancı tekerlek lastiği şirketi-nin ortaklarını gösteren üçüncü tablo, büyük sermaye gruplarının, dünyanın büyük tekerlekleri Türkiye'de birbirleriyle ortak yapma işlevini de istenilmiş olduğunun anlatıyor.

ten sigortacıya kadar çok geniş bir alana yayılmış oluyor. Ayrıca, çok sayıda sigorta şirketi mülkiyet yapısı bakımından son derece iç içe geçmiş; neredeyse bir tek sigorta kurumunun şubeleri görünümünde.

Öte yandan, kamu iktisadi teşebbüsleri de Arçelik, AEG, Polan, Türk Traktör, Tofaş, TOE, Çukurova Elektrik gibi pek çok özel kuruluşun ortakları.

Tablo 3: Oç Lastik Firmasında Ortaklar

	Goodyear Lastikleri T.A.Ş.	Türk Pirelli Lastikleri A.Ş.	Unroyal Endüstri T.A.Ş.
Sermaye dağılımı:	% 66.67 yabancı % 33.33 yerli	% 51 yabancı % 49 yerli	% 60 yabancı % 40 yerli
Yabancı ortaklar:	The Goodyear Tire-Rubber Co. (ABD)	Societe Internationale Pirelli SPA (İtalya), Dunlop Holdings Ltd.(İngiltere)	United States Rubber Co. (ABD)
Yerli Ortaklar:	29'u tüzel, 685'i gerçek toplam 714 yerli ortak: OYAK, Garanti Bankası, Tatko, Rifat Yalman	T. İş Bankası, Tegeno Tic. A.Ş., Eczacıbaşı İlaç San. ve Tic. A.Ş., Erenyol Teknik Malzeme Tic. ve San. A.Ş., Koç Grubu	Koç Holding A.Ş.

Kaynak: Y. Küçük ve E. Türkcan, "Teknoloji Transferi Yoluyla Kimya Sanayinde Bağımlılığın Artışı", Ekim 1976, Teksir, s. 68'den aktarar: Yurt ve Dünya, sayı 2, s. 223.

Üçüncü tabloda Pirelli ve Unroyal'ın Koç Grubunun iştirakleri arasında olduğu görülüyor. Goodyear'ın ortakları arasında yer alan Tatko ise Koç Grubu içindeki şirketlerden biri. Ayrıca, Garanti Bankası da Goodyear'ın ortakları arasında bulunuyor. Garanti Bankasının hisse senetleri ise son yıllarda el değiştirmiş ve Koç Grubu bu bankanın en önemli ortağı olmuş durumda. Böylece, Türkiye'de tekerlek lastiği üreten üç dünya tekeline Koç Grubu ortak oluyor ve tekeliler arasına çıkar çıkmaz Koç Grubunda ortaklık ile çıkar bütünlüğüne dönüşüyor.

BANKALAR, SIGORTALAR VE KİTLER

Son on yılda büyük sanayi gruplarının banka hisselerini ellerine geçmelerinin yanında, büyük bankaların sanayi işletmelerine ortak olma çabaları yoğunlaşmış durumda. İştirakler banka sermayesi ile sanayi sermayesi arasında ve büyük özel bankalarla büyük sermaye grupları arasında bağlayıcı halkalar işlevini görüyor. Örneğin, İş Bankası 19 sanayi kuruluşunun sermayelerinin yüzde 20'sinden fazlasını denetliyor. Hisselerinin sahiplerine bakılınca, özel kesim dışındaki sermayelerinin yüzde 20'sinden fazlasını denetliyor. Hisselerinin sahiplerine bakılınca, özel kesim dışındaki sermayelerinin yüzde 20'sinden fazlasını denetliyor. Hisselerinin sahiplerine bakılınca, özel kesim dışındaki sermayelerinin yüzde 20'sinden fazlasını denetliyor. Hisselerinin sahiplerine bakılınca, özel kesim dışındaki sermayelerinin yüzde 20'sinden fazlasını denetliyor.

İş Bankası, dolaylı ya da dolaysız biçimde, Anadolu Sigorta, Ankara Sigorta, Destek Reassürans ile Millî Reassürans şirketlerinin sermayesinin yarısından fazlasına sahip. Böylece, bir banka sanayi ve ticaret-

Bütün bunlar, sigorta ve banka sermayesi ile ticaret ve sanayi sermayesinin birbirleriyle ve bunların da kamu kesimi ile iç içe olduğunu ya açıkça ortaya koyuyor ya da bu yönde önemli ipuçları veriyor. Bu iç içelikte mülkiyet yapısı ve dağılımı kadar ortak işletmelerin de önemli bir rol oynadığı görülüyor. Bunun da ötesinde bağımlılıklar ortaya çıkıyor. Sözcüksel, belli başlı bir-iki otomotiv sanayi işletmesinde döviz akıntısı ya da hükümetle sürdürülen bir pazarlık nedeniyle üretimin kısa bir süre için bile olsa durması, yaygın bir "yan sanayi" ağını da üretimi durdurma zorunluluğuna karşı karşıya bırakabiliyor. Büyük işletmeler, mülkiyet yapısına dokunmadan, küçük ve orta sanayi işletmelerinin, üretimlerine talep yaratarak ve hammaddelerini sağlayarak kendi etki ve denetim ağı içine alabiliyor.

Bütün bu bilgilerle onların temel olan verdileri, daha da zenginleştirip geliştirerek her yerde ayakta durmak gerek. Ama yine de, oligarşiyi "kaldırarak" her bir cinayetin ve her türlü musibetin sorumlusu olarak "oligarşi"ye saldıranlar olacaktır. Böylesi, akıl erdirmeyen, ama içine de sındırmadığı gelişmeler karşısında, dışlarında yarattığı devlet niyetine yeldiğirmenlerine saldıran Don Klot'a benzerler. Ağzındaki ve dişlerindeki dişman, ancak duvar yazılarda çizilebiliyor. Gerçek dünyadaki dişmanına işine devam ediyor.

"Benzetmede yanlına olmaz" ama, benzetmede bir yanlı var. Yüzyıllar öncesi-nin evhml Don Klot'unu, bugüne, hem de bu kadar kalabalıklaştırarak taşımada, sevimsizlik bir yana, başgışnabilir bir yan bulmak mümkün mü?

"Doğar doğmaz bile güneş, eskiydi artık bizim için gün"

BEDRETTİN CÖMERT İÇİN :
ŞÜKRAN BATU

Ankara'nın ruhları da karartan paslı günler geride kalır, yerini yemyeşil bir serinliğe burur ve armdan yaz acıkları başlar. Yine de olaun derzsiniz, o kapkaranlık kıştan iyidir ya. Hem de, o akşam serinliği mücadelenin yorulmuş düşüncelerine insanın yaşadığı da anımsatmaz mı. O akşam serinliklerinde eritmiz duvara verip yagama karşı hesabını vermez nisansiz? Yaşınız genççe olsa, ertemizde daha şimdiden sız emzyme başlayan tatlı bir yükünüzdür. Koşko-ka bir Gombriç çevirisiz. Estetik kuramına küçümsemeyecek katkılar. Türk diline bıkmadan usanmadan yapılan katkılar. Yazılar, yazılar ve yazılar...

Yaşınız da otuzsekizdir hanı. Tan da verimli çalışacağım yıllar derzsiniz. Evi mi de ne çok seviyorum diye düşünürsünüz. Artık kiracılıktan da kurtulmuşsunuzdur. Sirtınız duvarda, yaşınız otuzsekiz, karakış çemiş Ankara'yı yeşillikler bürümüş ve siz hesabı veriyorsunuz. Mücadelenin başka şeyler düşünmek istiyorsunuz ya yine de aklınızda hep o kara tedhiş vardır. Çocuklar ölmektedir, öğrenciler, işçiler, kadınlar ve insan düşüncesini geliştirmeye uğraşan öğretmenler. Sanki kapkara bir el insan düşüncesini kazınmak istemektedir bu dünyadan.

Oysa sen neler istemezdin. Hep paylaşmak istemez miydin sevdiğilerle. Hani ne diyordun: "Ben de, bir çok insan gibi, sahip olduğum iyi ve güzel şeyleri paylaşmaktan haz duyarım. Hele de bu bakılan dostların sevdiğilerime, bu duyduğum hazın ölçüsü yoktur. Armağan veremeyi çok severim. Armağan vermeye olayı, benim için dünyamda, basit bir alış verişe eylemi değildir. Vereceğim armağanın ilkin benim beğenimi doyanman gerektir, ilkin kendime yakışarmalıyım onu". Bu düşüncenin değil miydi, Pavese'leri, Gramsci'leri, Croce'leri, Eco'ları, Pasolini'leri, Montale'leri, Quasimodo'ları ve adını bilmediğimiz varlıktan bile habermiz olmadı; daha nice İtalyan ozanını Türk diline kazandıran. Otuzsekiz yıllık dopdulu yaşlarında, sırtındaki dağarcığında insanları arandaki kardeşlik çağırısına yakılan bu türküler için özene bezene ayırdığın o anlamlı yer.

"Kimi anlarımız vardır, tepeder. trınağa hem duygu, hem düşünceinizdir. Kimisinde duygularız ağır basar, sanat oluşur; kimisinde de düşünce ağır basar, bilimler oluşur. Ve çoğu zaman, bütün bu duygu ve düşüncelerinizi anlatmaya, iletmeye, güc ve yetenek sorulanından önce, vakit iltirmez. Benim bir saniyenin en küçük birimlerinden bile küçük bir süredeki acımı, sevincimi, yıkılışımı, yürekleşimini, kahroluşumu hangi hız size tımmıyla iletilebilir" Bedrettin Cömert, böylelikle sevgilerini, acılarını, yürekleşimini dile getirmiş, zamanın kendine verdiği engellerden çıkayacağıdır. Zaman vardır hep onun önünde. Sanlı zamana karşı yarışmaktadır Bedri.

Çalışmak gerekiyordu. Çalışmak, yoğun çalışmak, zamana karşı çalışmak ve... iletmek. Böyle katilyordun sen de yaşamı savunmaya. Toplumsal yaşam ülkeleri karışında zorunluysun diyordun. Ne demişin hani "Türk Dil'i"nde bundan bir yıl öncesi: "Kitabın okura iletmek istediği kitabın kenditavından çıkıca beliren toplumsal yaşam ülkeleri her okuru, bilinçli biryurttaş olarak ilgilendirmek zorundadır. Bu ülkelerle, zamana ve koşullara göre benimsediğimiz yanlar bulabiliriz, ama emekçinin sınıfının kurtuluşu uğruna dile getirilen beklenti, özlem, başkaldırı, büyük veb. Ögelerle duyarlılık kalamaz, kabulmamazlık edemezsiniz." Okutnakı derdin, bu ülkenin insanına. Bir yurttaş olarak duyarlı olmasını önemsiyorsun. Okutmak ama, okumakla, düşüncesizliği ayırt etmek istemişsin hep. Sorumazca okumak, rahatlıkla, kolaylıkla okumak değildi bu. "Rahat okuyup, rahat yazma çağı bizde de kapanmak zorundadır artık. Okumanın v... zamanın adamı ta-

darak ancak, beşliğimizi, sanat ve düşünce piyasasına egemen olancımız-likten, kokuşmuşluktan kurtarabiliriz" diye düşünmüşsün. Düşünmüş ve yazmış ve savunmuş'un bunu o vereceğinin yanında hiç kalam otuzsekizlik dağarcığında.

Düşünce ve duygu, akl ve yürek. Neydi bunlar aramızdaki ilişki. Otuzsekiz yaşında bir Bedrettin Cömert, hem bilim adamı, hem sanatçı. Kolay mıydı öyle kavramların birbirini yediği bir toplumda altından çıkmak bu iklimin. Hayatınak geliyordu, kulakları sağır edercesine bağurmak, yüzlere vurmak. Hani nasıl haykırıştın Milliyet Sanat Dergisinde: "Duygusalığa hayır, duyguya evet. Bilimciliğe hayır, bilime evet. Kendinden koparılıp parçalara ayrılmak istemeyen, kötü uzmanlaşmamız, zorlaştırıcı kolaylıklarında bütünlüğün yitirmek istemeyen şu ben, haykırıyorum: Ey bilim adamları! İçinizden kopup gelen, araştırıp, didikleyp, birleştiş bulduğunuz düşünceleriniz, düşünceleriniz, sevgilerinizi, heyecanınızı, çıldırı noktasına varan coşkunluza buluşup gelen buluşlarınızı, oturup özellikle duygu yükünden arınmayınız, onları denediniz ama masalarda, fişler arasında kurutmuşunuz. Koyun içimizi her yapığınızla, koyun ki okunabileceğiniz, öğretebileceğiniz. Kıyın ki sanat ve düşünce daha çabuk ilerlesin. Bilimcilik koynamak boğ. İçinizden, pani bir bütün olarak kendinizden başka neyin var gelecek kuşaklara iletilecek? Çünkü içiniz siz, siz de içinizsiniz. İnanı yalnız sanatta değil, bilimlerde de güzeldir. Bu güzelliğin niteliği başkadır ama güzeldir."

Ölüm. Ölümü düşünmüş müydün hiç. Ölümü düşünmemek elde miydi hiç bu bin dokuzyüz yetmiş sekiz Ankara'nda. Gençcecik filizlerin daha boy vermede devridiği bir Ankara'da, insanlığın sıcaklığın yüreğinden biran olsun eksiltmeyeceği Bedri, nasıl olur da düşünmezdi ölümü. Düşünürdü elbet. Bir de Ankara'nın o kasvetli kişi yokmuşdu. Ceyhan Atuf K...su öldüğünde düşünmemiş miydin ölümü? "Acaba gözün anımsı kararır içindeki ıslı ıslı yazam serayını dağılıverdiğini duymadığı an, neler geçti aklından" diye soememiş miydin. Sonra yine kendin yanıtlıyordun: "Anladım, ölümdür en son yazılmışınız". Ama o kasvetli bulutlar Ankara üzerinden gidince, gidince ve yenni yeşillikler birakınca yine de ölümü geri atırmaz mıydı insan. "Havalar iyice ıslı, sobalar kaldırılıp, kaloriferler söndürülmüdüce, güneşli ve acak havalar bile Ankara kentinin gökyüzüne dağılıvermiş çizgilerini ovup temizleyiyor". Ama imdi kaloriferler sönmüş, sobalar kaldırılmıştı. Ne diyordun Quasimodo, yüreğinin de içine katarak Türkçede yeniden doğurduğun gündü:

Elim:
bir dal olmuş
çiçek: bir böğründe

Bitkilerden tağlardan sulardan
bayyanlar doğuyor
soluğunda havanın

Ölümü şimdilik düşünmemeliydi insan. İnsanlar babarda da ya zarda ölmemeliydi. Onun yerine bir İtalyan tarantellası ya da çocukluğunuz yaşadığın Sivastin neşeli bir türküsünü düşünmek daha iyiydi. Sonra Türk Dil Kurultayı vardı. Yıllarca sürdüğü Türk dil mücadelen vardı. Dil demek yaşam, demektir.

Şimdi sabah olmuştu. Hem de kaloriferler sönmüş, sobalar kaldırılmıştı. Ankara bile güzeldi. Belki de Pavese geldi aklına:

"Ama ona
yazı yazdığını en güzel edalarında
sadeğin sökiğini görmüş t ihli birisi
olduğunu söyledim,
anlamaz gülmeyeşip

"doğar doğmaz bile güneş
eskiydi bizim için gün"

Jerde.
Gün güzeldi ama eskiydi senin için. Zamana karşı gitmek, zamanın üstüne gitmek gerekiyordu. Kapıdan çıkarken ölüm yoktu kısaca. Dil'in vardı, yaşardı

avunman vardı, okutmak vardı, sanat vardı, duygu vardı, bilim vardı. İnsanlığı haykırarak vardı. Belki de bunların biçimi yoktu. Yalnızca o çok sevdiğin Hasan Hüseyin'in bir dizisi vardı. Bütün bunların hepsini özetleyen bir dizisiydi bu belki de. Kapıdan çıktın.

Pavese neden dolayıyordu bu Ankara sokaklarında. Ne yörüdü Pavese: "Yalnız biri durdu içimden sıkıp yumruğumu, bomboş gökyüzüydü gördüğü. Eğip başını; öldü ki demeden dibinde duvarın..."

Sırtı duvardaydı. Sırtında otuzsekiz yıl-lik dağarcığı. Dağarcık da değil bir kocaman çuval. Onca birikim, onca emek, onca düşünce. Ölüm müydü bu, yoksa zamana mı yenik düşmüştün. Ölüm gerçektan en son yalnızlığını mıydı. Belki de Oktay Rifat uğurladı seni bu son yalnızlığında:

"Üstüne serçe sürüştü inmiş, o mutlu Ağaca benzerdin, deniz kokan yollarda Şiirler üstü mi aklına N'oldu ana Boşaldım, susuz değermene döndüm şimdi"

Geleneğe saygısızlık ya da kendini bilmezlik

OSMAN S. AROLAT

A. Kadir Antalya'da barış gecesinde şiir okuyordu. Birden dinleyiciler arasında bir slogan yükseldi: "Yoksul sahneye", ardından bir tane daha, "Halk yoksulu istiyor". 1938 Harbokulu olayının güçlü is... , 1938 şairi, biran sustu, sloganların kesilmesini bekledi. Sloganlar duruldu. Yeniden başladı, yine kesildi...

Bu böyle devam edip gitti. Sunucu Yenersu, A. Kadir'i tanıtmak zorunda kaldı: "Sahned size şiirlerini okunakta olan sanatçı Nazım Hikmet'le on yılı aşkın bir süre birlikte hapis yatmıştır. Saygılı olun."

Bu uyarıya bağırılan çağunluğu kesildi, sadece birkaç çattak ses kaldı. A. Kadir şiirlerini okuyup sahnedan ayrıldı...

Ertesi gün sayısızlığı yapan siyasal fraksiyonun önde gelenleri kendilerini savunmaya çalışıyorlardı: "Biz, halkın talebi olarak Yoksul sahneye çıkmasını istedik. Yoksul sahneye çıkmasını engellemek isteyen... o varsa bir yokuz diyenleri protesto etmek istedik. A. Kadir şiir okurken yapılan hareket yanlıştı. Bu durumun özleştirilisi yapıp yanışımızı saptadık. Bu durumu arkadaşlara duyurduk."

Evet, o genç için olay bu kadar basitti. Yanışlarını anlamışlar (!), eleştirilerini (!) yapmışlardı. Herşey olup bitmiş, herşey yerine oturmuştu.

İş o kadar kolay değildi, ve bu toplumsız teksas devrimcilerinin bu bilgisizlikle, bu geleneğe saygısızlıkla ya da kendini bilmezlikle bunu anlamaları mümkün değildi. Mümkün olmadı da...

300-500 kişilik bir grup düşünün. Anadolu'nun bir ilinde örgütlenmişler (!), Herşeyi en iyi biliyorlar da, liderleri dahil hiçbirisi A. Kadir'i tanımıyor. 1938 Harp Okulu olayını bilmiyor. 1971 hareketi öncesinde orada burada türeyen çoğu yokoluveren sazi saz, sözü söz yoksulu kişilerden birinin benzerini sahneye çıkarcağız, onunla sloganlara bağırıp arıncağız diye saygısızlık üzerine saygısızlık ediyorlar.

Bunun devrimcilikle değil, Yunan tiyatrosundaki katarsizle (arınırna) ilgili vardır.

Yaşanası kepezellik değil...

TEŞVİK DEDIĞİN BÖYLE OLMALI

"Hükümet, sanayicilere düşünmedikleri ihrac kolaylıklarını sağladı". Sermaye basını nun en büyük şüphası böyle izetleniyor. Alman son ekonomik kararları. Sanayicilere düşünmedikleri ihrac kolaylıklarının sağlanması, düşünülenden yada arzulanan başka kolaylıkların beniz sağlanmamış olması ile çelişmiyor. Nitekim, sanayiciler Alman kararlarıyla yetinmemiş olacaktı ki, aynı konuda TİSK genel başkanı şu açıklamayı yapıyor: "İhracatla ilgili son kararlar isabetli, ancak yeterli değildir". CHP verdikçe, sanayiciler de yetinmedikçe, CHP daha verecek. Düşünülmeyenleri verme yolunu deneyecek, yine yetinilmeyecek. Bu yolda nereye kadar gideceği artık merak bile edilmiyor.

TİSK genel başkanı, aynı konuşmasında başka ilginç görüşlere de yer verdi. İhracatla ilgili Alman son kararının uygulanmasına geçmeden önce, Narin'den bir alıntı yapmakta yarar var. "... ülke ekonomisinin içinde bulunduğu şartlar böyle bir sosyal barışı sağlama gücünde değildir..." Son derece yeminde bir saptama. Yatırım, saptamayı yapan Narin olunca biraz düşünmek gerekiyor. Ne gibi bir sosyal barışın söz edildiklerini görmek için. Özetle şöyle: "Cumhurbaşkanı en bunalmış günlerinde yaşamaktadır; ülke anarşi ve bölüncü akımlarla karşı karşıyadır; bu sorunların çözümünde ekonomik gelişmenin büyük rolü olacaktır..."

EĞLENCİLİ BİR LİSTE

Son derece açık, değil mi? Her halde daha açık söylenemez. Her halde şu kaddan da denemez: "Siz ekonomik gelişmemizi sağlayın, biz de anarşiyi ve bölüncü akımları durduralım!" CHP, başlıca iki hedef gösterdi. Cinayetleri durduracak ve ekonomik sorunları çözecek. Her ikisinin de bu partinin yetenekleri içinde olmadığı açık. Şimdi yeteneklerini büyük sermayeden alıyor: Cinayetlerin durdurulması, büyük sermayenin taleplerinin gerçekleştirilmesinde bağlı. Arada ki ilişkiyi görüp göremediğiği bir yana. Gereklisini yerine getiremeyeceği açık. Bunun yerine yapacağı bir tek iş var. Sanayicilere düşünmedikleri ihrac kolaylıklarını sağlamak

Düşünülenden yada düşünülmeyen kolaylıklar arasında bakın neler var: İhracatta vergi ladesi tavanı yüzde 25'inden yüzde 35'e yükseltildi. İhracat yapan aynı zamanda sanayici ise (ki bemen tamamı böyledir) sağladığı dövizin dörtte birini de kendisine mal veren sanayicilerin ithal ihtiyacı için kullanabilecek. Yine ihracatçı-sanayici, mal karşılığı yada kredili olarak yaptığı bammaddede ve malzeme ithalatını bedel kadar döviz, eğer ürettiği malı gerekten ihrac etmişse, yurt dışına bırakabilecek. İhracat işlemleri arasında dövizin değeri Türk lirası cinsinden değiştirilecek olursa, ihracatçı her durumda daha yüksek olan toplamı alacak. Sanayici-ihracatçıları ham madde ithalatlarını karşılamak için yıllık 50 bin dolar kadar döviz verecek. Yabancı bankalardan alınan kredilerle ithalat yapılabilecek ve ithal ettiği sanayici eğer ihrac da ediyorsa, ihrac ettiği malın değerini bağıtılı ithal kredisine, faizine, komisyonuna karşılık dışarda bırakabilecek.

Hangi birinden ve nasıl başlanmalı? Her biri başlı başına işler açar. Bu ka-

radarı gördükten sonra, bâîa "CHP bir sermaye partisi midir, yada CHP'dlik sermayedilik midir?" türünden sorulara yanıt aramanın da anlamı kalmıyor. Bu kararlar dışarıdan seçilen rastgele biri bile gerekli yanıt verecek nitelikte. Sadece biri bile yeterlidir. Ama beşli birliğe ele alınca sorunun anlamsızlığı daha açık biçimde ortaya çıkıyor.

HIÇ ÇOK OLUR MU?

İki, vergi lade oranı ile ilgili. En başta da bu. Burada biraz daha kolaylık sağlanabilir. Tavan değil de tüm lade oranları yüzde 35'e çıkarılabilir. Hatta yüzde 35 bile yükseltilmeliymiş. Narin, konuya eleştirel bir aşkın (!) yaklaşıyor: "Getirilen tedbirlerin yetince özendirici olması için vergi lade oranı azami oran olan yüzde 35'te birleştirilmelidir. İhracatın gelişmesi için hükümet teşvikler konusunda cömert davranmalı, 'Acaba çok mu verdim, çok mu kâr ettirdim?' diye düşünmemelidir".

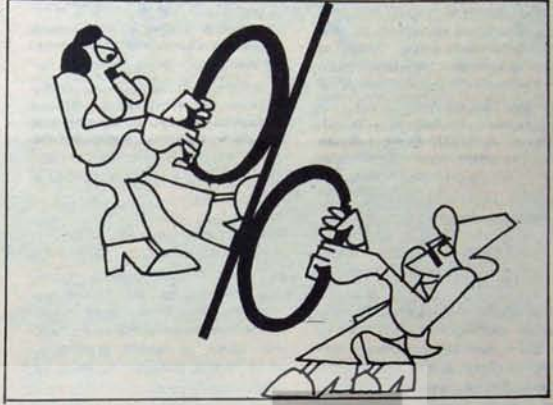
"Acaba çok mu verdim, çok mu kâr ettirdim?" diye düşünecek hükümet tam bulduk ya... Bazı satış imalatçıları da yüzde 35 oranını düşük buluyorlar; yüzde 100 olmalıymış. O da olur deyip beklemekten başka yapacak birşey yok.

İhracatçı-sanayicilerin sağladıkları dövizin dörtte birini kendileri için dörtte birini de yan sanayicilerin gerekleri için kullanmalarına gelecek. Söylenebilecek olanları iki, böyle bir talebin sanayicilerin kendi taleplerinde olduğu gününe kadar yer almaması. Sağlanan dövizin bir bölümünün kendi gereksinimleri için kullanımı gibi bir talep zaten vardı. Ama yan sanayiciler için de aynı kolaylığı sağlanması, herhalde düşülmeliydi bir gelişme oldu. Böyle bir "kolaylık" en başta kendi içinde çelişik. Nedeni de çok açık. İhracatta vergi ladesi sözüm ona ihracatçı teşvik edip artırmak ve dış ticaret açığını daraltmak için uygulanır. Bir yandan ihracatı artırmaya çabalarken öte yandan ithalatın da aynı biçimde artması için elden geleni yapmak kendi içinde çelişik.

İhracat artarken ithalat da artacak. Öteki bütün ekonomik göstergeler gibi, her hangi bir yönün gelişmesi, yada gelişmemesi, çeşitli değişkenlerin daha yüksek düzeylere taşınması demek. Yalnız burada söylenen o değil. İhracatı artıran bir önlem, aynı zamanda ithalatı artıran sonuçlar vermeyeceği gerekiyor. İthalat nasıl olsa artıyor. Onu bir de "İhracat artırmak" gerekçesiyle alınan önlemlerle daha da artırmak hangi akla bîzmet oluyor?

İHRACAT YERİNE İTHALATIN ÖZENDİRİLMESİ

Bu karar her ikisini birden nasıl sağlar? Çok kolay. Bir sanayici, ihracattan elde ettiği dövizin yüzde 25'ini kendi lade bir gerekleri için kullanabilecekse, kendi ithal gerekleri için kullanabileceği miktar sadece yüzde 25 ise bu miktar çok büyük bir toplamı tutmayabilir. İki katına çıkarmak olanağı varken. Bunun için de yan sanayiciler var. Başka bir deyişle, güya yeni bir satın aldığı sanayiciler. Şimdi, bunlara da ilk sanayici-ihracatçının sağladığı dövizin yüzde 25'inden yararlanma olanağı tanınırsa iş değişir. Döviz, sanayici-ihracatçıun elinde. Bunun yüzde 25'inden yan sanayicilerin de yararlandırılabilir. Yararlandırılmam

koşullarının belirlenmesi bir yana. Bu alanda çıkacak olan kararlara ve spekülasyonla eğilimler de bir yana. Önemli olan bir başka konu var. O da şu: Eğer bir sanayici-ihracatçının yan sanayiciler bir iç talehi getirip duymuyorlarsa, bundan sonra duymalıdır. Çünkü bunların ithal ettikleri malların değeri, ihracatçı-sanayicinin sağladığı dövizin kendisine ayrıldığı dötte birlik payı yanında bir dötte birlik payına da yan sanayicileri adına ek kullanılabilir. Böylece bugüne kadar ithalata gerek duymadan üretim sürdüren yan sanayiciler de ithalat yapmaya özendirilmiş oluyorlar.

Bir sonraki önlem de aynı nitelikte. İthalat ve ihracat aynı zamanda uğraşan sanayiciler (ki yine çoğunlukta olanlar) türünden ihracat gerçekleştirilmediği oranlarda ithalat da yapacaklar. Bir önceki kararla çelişiyor gibi görülebilir. İhracattan sağlanan dövizin dörtte birini sanayiciler, dörtte birini de yan sanayicilere ayrılırken, nasıl olurda ihracat yapılabildiği oranlarda ithalat da yapılabilir? Ya bir, yada öteki doğru olmak gerekir.

Doğru olanı sermayenin işine geleni. Dolayısıyla, bu önlem bir öncekinden anlamsızlaşmış oluyor. Burada sözü edilen önlemin açık anlamı şöyle: Daha önceden kredili yada mal karşılığı istenilen kadar ithalat yapılacak. Herde bir tarhte ihracat gerçekleştirilse, buradan sağlanan dövizin tümü daha önceki ithalattan bedelinin ödenmesine kullanılabilir. Hatta, sağlanan önlemlerden sonucununuza göre, sadece bedelli değil, faiz ve komisyon giderlerini de bu döviz ile ödeyebilecekler. Böyle bir işleyişin sağlayacağı sonuç, ihracattan elde edilen tüm döviz gelirden, sanayicinin eğilimi yönünde kullanılmasına yolunun açılması oluyor.

BÖYLESİNİ GÖRMEK BİR DAHANASIP OLMAYABİLİR...

Türk lirasının değerinin düşürülmesi yada (olmaz ya) ola ki yükseltilmesi halinde, ihracatçının döviz işlemlerinden kârını sonuçta çıkması da sağlanıyor. Sağlanan döviz karşılığı Türk lirası, eğer lirasın değeri düşürülmüşse başka bir deyişle birdozer 25 lira değil de 30 lira olacaktır, yeni kur üzerinden 30 lira olarak ödenecek. Yok dolar değer kaybetmişse ve artık bir dolar 25 lira yerine 20 liradan işlem görüyorsa, bu kez de yine yüksek olan rakam üzerinden, başka bir

deyişle 25 lira olarak ödeme yapılacaktır. Kusaca, sanayicinin, hükümet üzerinde hak ak Türk lirasının değerinin bir aşağı, bir yukarı değiştirilmesini yönünde baskı yapmaya başlamaları beklenebilir. Her iki durumda da yüksek olan rakam ile işlem görecektir. Güne, aynı malın defalarca ithal ve ihracat edilmesinin arasında Türk lirasının değerinin de boynuna ayanlanması gerekecek.

Listedeki önlemlerin sonucununuza, yukarıda bir başkama ilişkin olarak kısaca değinildiği. O maddeye yeniden dönmek gerekiyor. Bunun yerine arada kalan en son önleme de kısaca değinmekte yarar var. En eğlenceli olan da bu. Tüm sanayici-ihracatçılara ham madde ithalatlarını karşılamak için 50 bin dolar kadar döviz verilecek. Küçük bir besap yapmak gerekiyor. Bugün, Türkiye'nin ham madde ithalata 2 milyar dolar ulaşıyor. İki rakam birbirinde bölerek, birkaç ay içinde Türkiye'de kaç ihracatçı-sanayici lirasını için başvurabilecekleri kestirilebilir. Bugün, bu türden işadamları sayısı yaklaşık olarak iki bin dolayında olarak kestiriliyor. 2 milyar 50 bine bölünmesi sonucu elde edilen rakam 40 bin. Demek ki, bu alanda 38 bin işadamları için olanak yaratılmış oluyor. "Nasıl?" diye sorulabilir. Haklı bir soru. Eğer bugün iki bin işadamları bu işi yapıyorlarsa, bu alana nedenden yeniden 38 bin işadamları daha grimesine izin verilebilir?

Bir sanayici, "Ben ihracat da yapıyorum" diye başvurursa 50 bin dolar kadar döviz almaya hak kazanıyor. Bu başvuruyu yaptıktan kime salkınlanmaz! .. Yapabilecek olanları daha önce sanayici olmaları gerektirici unutulmalıdır. Sanayiciler, toplam bammaddede ithalattı kontrol alan altına alabilecek için göstermelik sanayiciler türetip, olan, aynı baktın yanarınmak üzere basırdurtabilirler. Büyük işletmelerin ufağınama dönemine mi giriyor? Çok doğal olarak, hayır. Kağıt üstündeki işlemlerden söz ediliyor. Zaten, önlemlerin tümü, kağıt üzerinde hızlı kurun yapılmasını yoluyla geliştirmek için düşünülmüştür.

Bir de utanmadan, hükümetin "acaba çok mu verdim, çok mu kâr ettirdim?" diye düşünüyör olmaksızın oluyorlar. İnanılmaz olmak gerek. Daha ne yapabilir? Biraz daha zorlandırsa bırakıp gidecektir... Bunu da kime istemez. "Daha iyisini bulmamız olanağı yok". Böylesini gördükten sonra...

ANTİKOMÜNİSTLER VE İNSAN HAKLARI

Demokratik, "İnsan Hakları"nın güvence altına alınması ve insan kişiliğinin serbestçe gelişmesine ilişkin sorunlar, günümüz dünyasının iki farklı sisteminin ideolojik mücadelesinin temel bir alanını oluşturuyor. Sosyalizm ve kapitalizmin sorunları ele alışı ve çözümlerini birbirlerinin karşısına koyuyor. Çünkü sosyalizm ve kapitalizm birbirlerinin karşısına. Emperyalizmin son zamanlarda ön plana çıkardığı konulardan "İnsan Hakları" sorununu bu karşıtlık temelinde incelemek gerekiyor. Ancak böylelikle, emperyalizmin "insan hakları" konusunu dış politikasına temel yapmak için kopyadığı yaygaraların anlamını açığa çıkarmak olanaklı olabilir.

EMPERYALİSTLER KAVRAMLARI TAHRİP EDİYORLAR

Sosyalizmin en büyük moral gücü tüm insanlığı olduğu gibi tek tek bireyleri de sömürden, baskudan ve toplumsal eşitsizliklerden kurtaran bir sosyal rejim olmasında. Bunun anlamı sosyalizmle birlikte özgürlük, eşitlik, bireyin temel hakları gibi kavramların soyut olmaktan çıkıp, somut anlamlar kazanması. "İnsan Hakları" sözümlü diline dolayan burjuva propagandasının temeli ise, bu hakların, demokrasi ve özgürlük kavramlarının somut içerikleri boşaltılarak, sömürü sistemi ile temel insan hakları arasındaki bağlantıyı gözlerden kaçırma çabasında toplanıyor. Burjuva ideologları için insan hakları sorunu bir işsizlik sorunundan, eğitim, sağlık hakları sorunundan, ırkçı baskılardan, sömürden ayrı bir sorun gibi ele alınabilmekte. Çünkü burjuvazinin propagandasının temelini toplumdaki tecrit edilmiş bireyin "devlet'e karşı çıkarılması" oluşturmaktadır. Bu sorunlar yanında çalışma hakkı, işsizlik burjuvazi tarafından insan hakları dışında "İkincil" bir sorun gibi gösterilmeye çalışılıyor. Bu tür mantıkla sorunlara yaklaşımda yapılacak bir nokta da yok. Sınıflı, sermaye egemenliğine dayalı toplumlarda bireyin çıkarılmasını sermayenin aracı olan devletin çıkarıları ile karşıt olarak çok doğa. Başka ülkeler ve yasalara yöneltilen sosyalist toplumlarda ise birey ve "devlet" arasında sınıfsal uzlaşmaz çelişkiler yer yer yok. Burjuva propagandasının temelini bu olguyu çarpıtma dayandırıyor. Sosyalizmin özelliği birey ile "devlet" arasında bu uzlaşmaz çelişkilerin maddi temellerini yok etmesindedir. İnsanın insan tarafından sömürülmesine son verilmesi, toplum ve birey arasında çıkarların birliğini sağlayan düzenlemeyi de birlikte getiriyor. Burjuvazinin propagandasının esası sosyalizmin bu olgularını çarpıtmaya dayandırıyor. Bunun için "yaşayan sosyalizmin" gerçeklerini, başarılarını gözlerden saklamak, tahrih etmek, emperyalizmin sosyalizme karşı mücadeleye kullandığı başlıca yol oluyor. Emperyalizm sosyalist ülkelere ilişkin gerçekleri tahrih propagandasını gerçeğinden baskıyla, yasaklamalarla birlikte sürdürüyor. Antikomünist propagandanın başlıca dayanağı sosyalizm ve sosyalist ülkeler hakkında yalan ediseler yaratmaktır. Burjuvazi, kitlelerin ideolojik-psikolojik koşullarını ve bilgi eksikliklerini antikomünizmin temel yapıyor.

YENİ VE İNCE YÖNTEMLER

Tarih ve günlük yaşam burjuva pro-

pagandasının yarattığı bu yalan ediseler neleri bir bir yıkıyor. Çağımızın gelişmesi kapitalizmden sosyalizme geçiş sürecinde. Yaşayan sosyalizmin başarıları gerçekleştirdikleri bu süreçte temel unsurlardan birisi. Dünya demokrasi ve barış güçlerinin kazanımları antikomünist propaganda silahlarını ellerinden aldıkça, dünya barışı da güçlenirken, yumuşama uluslararası ilişkilerin temeli haline gelmekte. Öte yandan emperyalizm de karşı mücadelesinde yeni araçlar, yeni ediseler geliştirme çabasında geri kalmıyor. Ancak bu araçlar soğuk savaş döneminde daha usta, ince yöntemlerle kullanılmakta.

Başka bir olgu da, tarihinde gösterdiği gibi, kapitalist sistemin bunalım dönemlerinde emperyalizmin ilk başvurduğu yollardan birincisi dış politikayı "ideolojileştirme"si. Dış ilişkiler, bu dönemde daha yoğun olarak sınıf çıkarlarının taktik ve stratejik gerçekleriyle, dünya barışını tehlikeye düşürecek biçimde oluşturuluyor.

AMAÇ DÜNYA BARIŞINI BALTALAMAK

Son zamanlarda ABD Başkanı Carter'ın şampiyonluğunu yaptığı "İnsan Hakları" konusu emperyalizmin dış politikasının başlıca edindik alanı haline geldi. Bu emperyalizmin, kapitalist sistemin derin bunalımlar içinde olduğu dönemde, dünyada barış ve yumuşama politikasına karşı en son oyunu olarak, insanlık için son derece tehlikeli bir oyun olarak tezgahlanıyor.

İdeolojik mücadeleyi dış politikada farklı sosyal sistemden devletlerin devletten devlete ilişkilerinin temeli haline getirmek barış içinde yaşama politikasına ters düşüyor gibi, yumuşama ve silahsızlanmayı da sabot edecek bir adım olmaktan öte anlam taşıyamaz. Gerçekten de insan hakları konusunda sınıfsal özünden boşaltan emperyalistlerin bu konuyu silahsızlanma görüşmelerinin bir ön koşulu haline getirme girişimleri, silahsızlanma çabalarını sabot etmektedir. Sosyalist ülkelerin Sovyetler Birliği'ni başta olmak üzere emperyalistlerin iç işlerine müdahale etmeye izin verilmeyecekleri, sosyalizmin özünden taviz vermeyecekleri bilindiği halde sürdürülen çok yanlış propaganda ve müdahale girişimleri devam etmektedir.

EMPERYALİSTLER İNSAN HAKLARINA SAHİP ÇIKAMAZLAR

Ekonomik alanda sosyalist ülke halklarının kazanımları artık yadsınmayacak kadar somut olarak gözler önünde olduğundan, propagandalarına başka motifler arayan emperyalistler, sosyalizmin devlet ve birey ilişkisinin temellerini saklıyarak, sosyalist ülkelerin halklarının sosyal, kültürel, demokratik özgürlükler alanında kazanımlarını karalamak çabasındadır. "İnsan hakları" konusunda yaygara koparan emperyalistlerin bu konuda söyleyecek hiçbir sözü olamazdır. Gerçekten de, ABD'de 1978-1979 yılı askeri bütçesi 126 milyar dolar, Federal Almanya'da 34 milyar DM gibi rekor seviyelere yükseltilirken, emperyalistler hangi yöde insan haklarından bahsedebilirler. Birleşmiş Milletler

1890'da WOUNDED KNEE'DE KIZILDERİLİLERİ, 1970'DE MYLAİ'DE VIETNAMLILARI KATLETME EMRİNİ SOĞUKKANLILIKLA VERENLER NASIL İNSAN HAKLARINDAN SÖZ EDEBİLİRLER. İRKKİ BASKILARI, HIZLA ARTAN İŞSİZLER ORDUSUNU, SEFALET İÇİNDE YAŞAYAN MİLYONLARI GÖRMEYEN İNSAN HAKLARI SAVUNUCULUĞU YAPANLARIN YAYGARALARINA, DEMOKRASİ VE BARIŞ GÜÇLERİ İNANMAYACAKLAR.

verilerine göre, dünyada okuma yazma bilmeyen 800 milyon insan bu durumda kurtaracak 15 yıllık bir programın, açık çekken milyonlarca insanın yardımına kosmak için, gelişmekte olan ülkelerin sağlık fonlarının çözümü için toplam harcamaları üç misline çıkarabilmek için sadece 26 milyon dolara gerek bulunmakta. Sovyetler Birliği bu amaçla BM Güvenlik Konseyi sürekli üyelerinin askeri harcamalar bütçelerinden % 10 bir indirim yapıp, sağlanan fonun gelişmekte olan ülkelerin bu sorunlarını çözümü için harcama kısmını resmen önemesine karşılık ve BM Genel Kurulu'nun da öneriyi desteklemesine rağmen ABD, İngiltere, Fransa ve Çin öneriyi kabul etmemişlerdir. Sovyetler Birliği'nin dünyada silahlanma yarışının son bulması silahlanmanın kısıtlanması ve silahsızlanma yolunda adım atılması için son yıllarda 70'den fazla samit önerisi bulunuyor. Bu olgu "İnsan Hakları" konusunda en son konuşabilecekleri ortaya koymak için fazlasıyla yeterli.

Ama hepsi bu kadar değil. Bugün, Vietnam'ın kahraman halkını zulme katleden ABD egemen sınıflarının ülkelerinde de Vietnam'da çarpışmalarda ölen, sakat kalan, uyuşturucu madde kullanma alışkanlığı kazanan binler-

ce vatandaşları ortada dururken, sosyalist ülkelerde insan hakları sorununa sahip çıkmaları nasıl inandırıcı olabilir. 1890'da Wounded Knee'de Kızılderilileri 1970'de Mylai'de Vietnamlıları soğukkanlılıkla vahşice boğazlama emrini verenler nasıl insan haklarından söz edebilirler. 1977'de ABD'de üç Üniversite'nin ortaklaşa yürüttüğü bir çalışma 20 - 30 milyon civarında Amerikalının psikiyatrik tedavi görmeye ihtiyacı olduğunu belirlemişken, intihar, beşbini 15 - 24 yaş grubu arasında olmak üzere yılda 40 bin rakamına ulaşmışken, ABD egemen sınıfları ve yönetimi hangi insan haklarından söz edebilir? ABD'deki ırkçı baskıları, tüm kapitalist ülkelerdeki hızla artan işsizler sayısını, milyonlarca içinde bulunduğu sefalet koşullarını sıralamaya bile gerek yok. Bu antikomünizm kervanı'na liberalizmin şampiyonluğunu kimseye bırakmayan Fransa Cumhurbaşkanı da katıla hiç fark etmez. Dünya halkları Zaire'ye ateş kusan paraşütçülerini daha dün oraya gönderen kim olduğunu biliyor. Bu nedenlerle, dünyanın tüm emekçi halkları, ırkçı, demokrat, barışçı güçleri antikomünistlerin "insan hakları" yaygarasına inanamaz, inanamaz ve bu yaygaranın, dünya barışını tehlikeye düşürmesine de izin vermeyeceklerdir.

Çeşitli

ülkelerde

SBKP

Merkez Komitesi

Tarımdaki sorunlara sosyalist yaklaşım

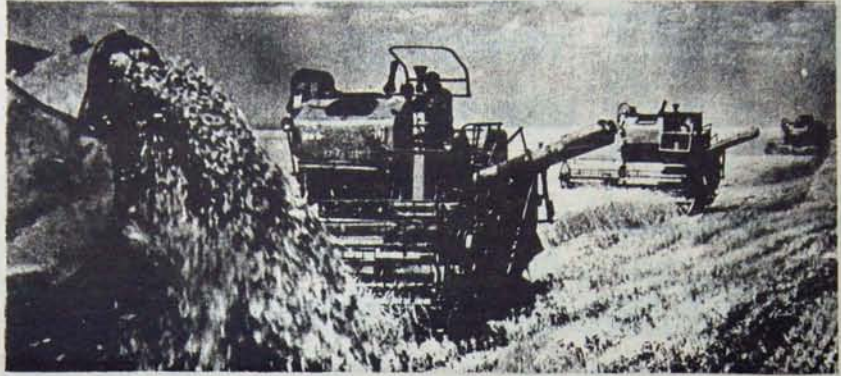
Sovyetler Birliği Merkez Komitesi 3-4 Temmuz tarihlerinde yaptığı toplantıda tarımdaki sorunları ele aldı. Özellikle 3 Temmuz'da yapılan toplantıda tarım sektöründeki gelişme perspektifleri üzerinde duruldu. MK Genel Sekreteri Leonid Brejnev toplantıya Sovyet tarımının sorunlarına ve çözüm önerilerine ilişkin bir rapor sundu. Daha sonra Sovyet Cumhuriyetleriindeki tarım bölgelerinin yöneticileri tarım sorunlarıyla ilgili somut bilgiler aktardılar.

Brejnev'in sunduğu raporda, 1965 yılı Mart ayında yapılan Merkez Komitesi toplantısında belirlenen tarım politikasının sonuçları değerlendirildiği sonra bugün de aynı politikanın yürürlükte olduğu belirtiliyor. 1965'ten bu yana uygulanmakta olan bu politika sayesinde tarımsal yatırımların toplam yatırımlar içindeki payı 13 yıl içinde % 20'den % 27'ye yükseldi. Tarımda kullanılan kimyasal gübre 1965'e göre onuz kat artmıştı. Düzenlenerek tarıma açılan alanlar ise iki katına çıkmıştı. Bu önemli sonuçlara karşın Brejnev'in raporunda Sovyet tarımındaki bazı ekşik ve yanlış uygulamalar üzerinde de önemle duruluyordu. Bunlar arasında vurgulanması gereken bazıları şunlardı: Yeni teknolojilerin uygulamasına konularında gecikmeler, kötu kullanılan araçların zamanından önce yıpranması, gerektiği biçimde kullanılmayan gübrelerin ortaya çıkardığı sorunlar, nitelikli personelin kentlerde çalışmayı tercih etmesi.

Raporunda ayrıca tarımsal yatırımlardaki gecikme ve diğer aksaklıklar üzerinde duruluyor ve bu alanda savurganlıktan kaçınılması isteniyordu. Brejnev, Parti kadrolarının tarımsal sorunların tümünü doğal afetlere bağlamak eğiliminde oldukları ve bu eğilimi eleştiriyordu. Brejnev daha sonra şunları söylüyordu: "Beş yıllık plan döneminin ilk iki yılında tarım kesiminde oluşan açığın kapatılması gereklidir."

Tarımsal sorunların çözümü yolundaki önerilerin ilki üretimin uzmanlaştırılması ve yoğunlaştırılması öngörüyor. Brejnev, tarımdaki uzmanlaşma ve yoğunlaşmanın, bilimsel sosyalizmle "tarımsal üretim ve emeğin toplumsallaştırılması" olarak adlandırıldığını bir kez daha hatırlatıyor ve bu alanda tarımda anlayışla, emeğin randıman ve verimliliğinin artışı ve modern teknolojilerin daha iyi kullanımını gerektiren sonuçları olduğunu söylüyor. Brejnev Sovyet tarımının ulaşması gereken hedefleri de rakamsal verilerle açıkça ortaya koyuyor.

Bilindiği gibi, Sovyet tarımının için de bulunduğu sorunlar uzun süredir ka-

Tarım alanında da devrimdir.

pitalist dünyada anti-komünist propaganda mabzemesi olarak kullanılıyor. SBKP Merkez Komitesi'nin son toplantı-

ması, sorunlara yaklaşımdaki yürekli ve gerçekçi tavır ve önerilen çözümlerin gösterdiği somut hedefler dolayısıyla

Sovyetler Birliği ve tüm dünya ilerici halklarından ekonomik olduğu kadar ideolojik bir anlam da taşımaktadır.

Soweto'dan iki yıl sonra Güney Afrika

16 Haziran 1978. Bu tarih Güney Afrika'daki Soweto katliamının ikinci yılını belirliyor. 16 Haziran 1976 günü Güney Afrika'da, Soweto'da çoğunluğu ilçe öğrencisi gençlerden oluşan bir topluluk ırk ayrımı (apartheid) politikasını kırmak için bir gösteri yapıyordu. Topluğun üzerine ateş açıldı. Sonuç: 500'den fazla ölü ve 2000 kadar yaralı. Aradan iki yıl aşkın bir süre geçmiş olmasına karşın Soweto'da açılan yara hâlâ kanıyor.

Soweto ırkı Güney Afrika rejiminin

ilk büyük cinayeti değil. II. Dünya Savaşı'ndan bu yana katliamları bir kez daha hatırlayalım: Yıl 1946, dokuz madencilik bir grev sırasında öldürüldü. Yıl 1950, ilçe öğrencisi gençlerden oluşan bir topluluk ırk ayrımı (apartheid) politikasını kırmak için bir gösteri yapıyordu. Yıl 1960, Sharpeville ayaklanmaları sırasında 69 kişi öldürüldü. Yıl 1973, Carletonville'de 12 madencilik öldürüldü ve 1976'da Soweto katliamı. Bu cinayet listesine tutukluların pencerelerinden atılarak "intihar eden" ve Güney Afrika kuvvetleriyle silahlı çatışma sırasında ölen yurtseverler dahil değil.

Yukarıdaki listede, Güney Afrika halkının en doğal insan haklarından yoksun bulunan Vorster rejiminin başın belgesi. Güney Afrika halkının % 81'i konut açma, deri renginden bağımsız olarak evlenme gibi en ilkel haklardan bile yoksun bulunuyor. Apartheid politikası sıyah derili halk açından ekonomik ve toplumsal sefalet anlamına da geliyor.

Güney Afrika'daki Apartheid politikası 1976'dan sonra çok daha "usta" bir biçimde sürdürülüyor. Vorster 1976 Ekim ayında Bantu Kabininin bağımsızlığını tanıdı. Bu tanıma, Afrikalıların vatandaşlarına kavuşuma kaviesi altında faşist rejimin sürekliliğinin sağlanması kaynağına dayanıyordu. Güney Afrika'nın faşist başkanı Vorster bu politikayı yardımcı bazı geleneksel kabile reislerinin ve onların yönlendirmede serpleneğe başlayan sıyah derili bir avuç burjuvazinin desteğini kazanmayı amaçlıyordu. Bu "bağımsızlık" politikası merkezi hükümet bir dizi idari yükten kurtardığı gibi sıyah halka gerçek sömürücüleri arasında bir perde de oluşturacaktı. Ancak, Vorster ve yandaşları bu girişim boş çıktı. Ne Bantu devletini, ne de daha önce kurdukları Transkei devletini Güney Afrika yönetiminden başka diplomatik alanda tanıyan çıkmadı. Bu ülkelerden birincisi toprak bütünlüğüne sahip değil; ayrıca bir ikisi de ekonomik açıdan Güney Afrika ekonomisi içinde özünememiş durumda.

Hint Okyanusu ile Güney Atlantik'in kesişim noktasında bulunan Güney Afrika'daki faşist rejim emperyalist güçler tarafından fiilen destekleniyor. Güney Afrika'nın stratejik önemi yalnız coğrafi konumundan değil hammadde zenginliğinden de kaynaklanıyor. Güney Afrika kapitalist dünya alıtın üretiminin 3/4'ü ve elmas üretiminin 2/3'ünü karılıyor. Son zamanlarda Güney Afrika rejimi iyiden iyile diğen üzerinde oturuyor. Angola ve Mozambik, Güney Afrika'nın silahlı müdahalesine rağmen bağımsızlıklarına kavuşup anti-emperyalist safta yerlerini aldılar. Namibya ve Zimbabve de kurtuluş yolunda verilen mücadele de Güney Afrika'nın sıyah halkı üzerinde geniş yankılar uyandırmıyor.

Evet Soweto, amandan iki yıl geçmiş olmasına karşın hâlâ kanayan bir yara, ama bir gün mutlak kapanacak.

Emperyalist oyunda sosyal demokrat dekor

II. Dünya Savaşı yıllarında Enver Sedat Batılılarca yakından tanınan bir kişiydi. Enver Sedat II. Dünya Savaşı'nda Mısır Ordusunda artıştabı subayı olarak görevliydi. İngiliz ve Amerikan güçleriyle ilişki kurularak işinde çalışıyordu. Enver Sedat bugün Batılılarca daha bir "yakından" tanınıyor ve aynı zamanda çok seviliyor. Zira eskinin irtibat subayı Enver Sedat bugün emperyalistler Arap dünyasındaki irtibatı sağlamaya çalışıyor.

Sedat'la, İsrail'in siyonist militan esikisi başkanı Begin'in İsrail'de bir araya gelişini emperyalistler "tarihi buluşma" olarak adlandırdılar. Bunu yapmakta kendileri için açıklarından son derece haklıydılar. Arap dünyasının "liler", İsraili Başbakanının ayağına getirildi onunla eli sıkıştı. Bu olay Arap halkları ve tüm ilerici güçler tarafından nefretle karşılandı. Protesto gösterileri ve toplantılarına yüzbinler katılarak emperyalizmin son ovunu lanetlendiler.

Olayın üzerinden henüz bir yıl bile geçmemişti ki Enver Sedat eskinin bir kez yeni bir oyunda sergilemeye başladı. Doğrusu ya bu kez oyun ilkinde göre çok daha ince ve kuzay bir kurguyla oluşturuldu. Bir kez, Sedat'ın rol arkadaşları birken içişleri ve oyun tarafız bir sahne oynanıyor. Evet, İsraili İşçi Partisi'nin sosyal demokrat lideri Simon Perez, Viyana'da, sosyal demokrat Avusturya Başbakanı Bruno Kreisky ve sosyal demokratların piri Alman Sosyal Demokrat Partisi lideri Willy Brandt'in eşliğinde Enver Sedat'la bir araya geliyor. Bu harika dörtlü uzun uzun konuşuyor ve bol bol fotoğraf çekiliyor. Aynı zamanda İsrail den de bir haber geliyor. Mısır'ın Orta Doğu sorununu çözümüne (?) ilişkin son derece ilimli önerisi İsraili hükümetince geri çevrilmişti. İsrail'de uzun süre yönetimde bulunmuş olan Simon Perez, Viyana'da hükümetinin görüşlerini benimsemişliğini belirtme özen gösteriyor ve kişisel olarak (aynı zamanda Partisi'nin de kastederek) Filistin halkının ulusal haklarının tanınmasından yana olduğunu söylüyor. Anlaşılan kendi parti "kudraderken İsrail'in bu doğrultuda bir politika uygulamaya zamanı olmalıdır."

Emperyalizmin Viyana'da son olarak sergilediği bu oyundan çıkarılacak önemli bir hisse var. Viyana toplantısı, İsraili hükümetinin uzlaşmaz tutumunu bir kez daha açıkça belirleyen son kararını dünya kamuoyunun gözlemlerinden kaçırarak için kullanıldı. Filistin halkının özgürlük mücadelesini boğmak isteyen emperyalistler bu oyunda (benzer oyunların çoğunda olduğu gibi) sosyal demokrat dekordan bol yararlandılar.

BURJUVAZİNİN ELİNDEKİ DÜMENLE NEREYE GİDİLECEĞİ BELLİ OLMUŞTUR

İktidar koltuğuna oturur oturmaz, CHP Türkiye burjuvazisinin imdadına koşmayı baş görevi bildi. Dünya Bankası ile IMF ile görüşmeleri hepimiz biliyoruz. CHP bir yandan açık seçik burjuva politikasını uygularken, öte yandan da hem faşist girişimler karşısında çaresiz kalmakta, hem de bürokratik sosyalizmin gelişip güçlenmesini engellemeye çalışmaktadır. Anarşi olayları denilen faşist teşahhalar, cinayetler söz konusu olduğunda, CHP sanki iktidarda değilmiş gibi bir vurdumduymazlık ve çaresizlik içindedir.

Bunları hepimiz biliyoruz. Bununla

YÜRÜYÜŞ okurlarından

ve işçi sınıfı hareketinin gelişim yollarına tıkkama politikası, Türkiye'nin her yöresinde olduğu gibi, Rize bölgesinde de uygulanmaktadır. Oyle ki, sınıf bilincinin yeterince gelişmediği bir bölge olan Doğu Karadeniz'de, işçi sınıfının birliğini, emekçilerle kaynaşmasını engellemek için elden gelen yapılmaktadır.

Rize'deki çay fabrikasında çalışan işçilerin durumu bu açıdan ilginç özellikler göstermektedir. İşçilerin eline geçen net ücret, asgari ücretten daha düşüktür. İş güvenciliği hiç söz konusu değildir. Beğenmediği gibi yerleşik ve oturmuş bir işçi kitlesine ve bilincine olanak tanımamak istemeyen güçler, fabrikalardaki kadrolu sürekliliği işçi sayısını sürekli olarak düşük tutmaktadır. İkide bir işçilere yol verilmekte, yerlerine yenileri atanmaktadır. Bu böyle sürüp gitmektedir.

Yöremizde 36 fabrika ve çok sayıda atelye vardır. Ancak, yörede işçilerin sayıya ortısından kuşkuyla olanak, çayın paketlenmesine ilişkin faaliyetleri özellikle İstanbul ve Ankara'ya almışlardır. Bu tesisleri Rize yöresinde kurmuşlardır. Paketleme fabrikalarının Rize dışın-

da bulunmasının da katkısı ile Ekim ayından sonra, çay fabrikalarında çalışan işçilerin büyük çoğunluğu işsiz kalmaktadır.

Burjuvazinin sendikal andaki sigortası da aynı Türk-İş sendikasıdır. Geçtiğimiz sezonda "yağ çayı çürüttü nü" gerekçesi ile birçok işçiden atılmış, sözsöz sendikaların da buna hiçbir tepki göstermemişler. Sendika avukatlarının en az işçilerin konuları, zaten işçi haklarına ilgisizdir.

Bütün bunlar karşısında, işçilere ege-

nen olan düşünce "gemisini kurtaran kapkanı" düşüncesidir. Bu düşünceyi yıkıp, işçilere birlik ve beraberlik ruhunun aşılanması, başlıca görevdir. Bu görev yerine getirecek olan da, "örüntü gücün yenilmez" şiarıyla hareket eden Türkiye İşçi Partisi'dir.

Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm buyruğu, yöremizdeki işçilerin de kalavuz haline gelecektir.

Coşkun Keser
Fazlar/RİZE

DEVİRİMCİ Mİ, Sİ KİYÖNETİM PAŞASI MI?

12 Mart döneminin ün lü aktyönetim biddirlerini hatırlarsınız. Boşuk mu boşuk bir Türkçe ile usun usun bazı olaylar "tesbit ve tehis edikliği" anlatılmaya çalışılır, sonra da "yapılacaktır, edilecektir" diye tehditler sürülür. Biddir bir yarı, biddirlerin özü de belirlir bir kafa yapısını yansıtır. Akalları ermediği kimi konular, öğdala bir üstup ve dar bir bakış açısı içinde "ben yaptım oldu" habilitinden hemen hallediliverilirdi.

Geçenlerde ODTÜ'de ÖTE Yürütme Kurulu özamsını taşıyan bir biddir elimi geçişinde aklıma hemen bunlar geldi. Biddir başlığı, "Yoz eğilimler Üzerine". ODTÜ'nün "devrimci" öğrencileri tarafından yapılmış.

Biddirde, ODTÜ'deki kız-erkek ilişkileri eğilirdi. Bu ilişkilerde bazı "yoz" eğilimler görülmüştü. Konu bu kadar basit. Ama biddirinin yararı "ömürge tıpi faşizm", "hırsipi demokratik dönemde oligarşinin hedefleri" vb. türünden "tah-lâ"lerle dolu. 12 Mart döneminin aktyönetim biddirlerinde de, örneğin dolmuş duvarlarının düzenlenmesine ilişkin bir biddiriydi, "son Türk Devleti", "ataklarımızdan bize yadigar kalan ülke" değerlendirmeleriyle girilirdi. En genelden en ösüle böyle bir "inisi" her halde aktyönetim papaları ile kimi devrimci öğrencilere pek çarpıcı geliyordu.

Tahşiller bir yana, ama kız-erkek ilişkilerine değinen bazı değerlendirmeler, doğrusu bu "devrimci" öğrencilerin sa-

ÜNAL BÜYÜKOKUTAN

Toplumsal gelişmenin itici gücünün, tarihi meydana getiren, bugünlü din-den farklı yapının sınıf mücadeleleri olduğu kavrandıktan ve bu kavrayış yay-ğınlaşıp olaylar bu gözle incelenip yorumlanmaya başlandıktan sonra, her kavram bu yönde yeni bir içerik kazandı. Sadece ekonominik, politik ve toplumsal gelişmeler değil, sanat alanındaki gelişmeler de artık bu gözle incelenmek zo-runda.

Ölkemizde müzik hareketinin gelişimine bu gözle baktığımızda, müzik alanındaki gelişmelerin şaşılacak bir paralellikle toplumsal gelişmeyi, sınıf müca-delesinin gelişmesini izlediğini görüyoruz. Ancak şaşmanın ötesinde bu paralellikten gerekli sonuçları çıkarmak, bu sonuçlardan kalkarak ilişkinin her iki tarafındaki eksiklikleri belirlemek ve üzerine gitmek gerekiyor.

Gidiliyor da. Ve ancak böylelikle bir üstanın, örneğin Ruhi Su'nun ne-den uzun süre dar bir aydın kesimine sınırlı kaldığı, daha sonra işçi sınıfının politik hareketinin gelişimi ile geniş yığınlar tarafından benimsendiği, Rahmi Saltuk'un 1966'lardan başlayan turması, bu gelişimi destekleyen gücün nere-den kaynaklandığı açıklanabilir.

1960 yılı ülkemizde her alanda geçmiş yıllara oranla çok daha hızlı gelişmelerin ve değişmelerin yer aldığı yıllar olarak alınabilir. Bu yıllar, tektici-liğe kadar uzanan yolda kapitalizmin hızla yol aldığı yıllar. Ve yine bu neden-leymi yıllar Türkiye işçi sınıfının nicel ve nitel olarak hızla büyüdüğü, serpilip geliştiği yıllar. Tarnım kesimindekî topraksızlaşma süreci de bu gelişime köy-den kente göç ve büyük şehirleri çevreleyen geçekundu mahalleleri biçiminde "katkıda" bulunur. Böylece temelde meydana gelen gelişim toplumsal sonuç-lara ve giderek toplumsal hareketliliğin artmasına yol açar.

1961 Anayasasının getirdiği görüş demokratik ortam ve Türkiye İşçi Partisi'nin kurulması ile siyasi planda da gelişmeler hızlanmaya başlar. Koşu-larının değişmesiyle yeni arayışlar içine giren insanlar, artık sosyalizmi duymaya başlamışlardır.

Bütün bu gelişmelere bağlı olarak, 60'ların ilk yılları müzik alanında ilk büyük değişimin yer aldığı yıllar oluyor. Yeni konular, uyumsuzluklar ve çelişkiler, beğenileri etkiliyor kaçınılmaz olarak. Daha önceleri geniş halk yığınları halk türkülleri ve klasik Türk müziği dinlerken, kısa denenebilecek bir süre içinde mahallenin delikanlıları ilk dolmuş plaklarını dinlemeye, öte yanda me-

TÜRKİYE'DE MÜZİĞİN GELİŞİMİ

mur kuzan yabancı dillerde söylenen hafif batı müziği parçalarının sözlerini ezberlemeye başlıyorlar. Kısaçaca bir tarafa "abidik güldük tivist", öte yanda gözler süzülerek söylenen pür romantik "green fields" vb.

Giderek hafif batı müziğiyle ilgilenmek için İngilizce zahmeti de ortadan kalkar. Burjuva basınının da izlemesi ve düzenlediği yarışmalar yoluyla aranjanlar "çayır çimen geze geze" yayılmaktadır. Bu açılan kapıdan daha sonra beat, psichodelic, undergound ve benzeri bunalmı akımlar girecek ve bunalmın çocuklarını etkileyeceklerdir.

Ne köyü üzzerinden atabilmiş, ne de şehre uyum sağlayabilmiş geniş emekçi kitleleri ise polis radyosunun da gayeyle yeni konularına kendi konularından benzerlik gösteren dolmuş müziğiyle hasır neşir olmuşlardır. Aynı kesim daha sonra, MDD hareketiyle birlikte mantar gibi üreyen "devrimci ozan" türünün de dinleyicisi oldu. İlginç bir çakışma. Nedenine gelince; birincisi bu kesimin koşullarından kaynaklanıyor. Toplumsal tabaka-laşmada sürekli olarak aşağıya itilen yaşam koşulları günden güne kötülenir insanlar ya kadere boyun eğmeler, ya bilimsiz tepkiler ve hedefsiz başkaldırı-lar biçiminde bireysel kurtuluş yolları ararlar, ya da işçi sınıfı hareketiyle ilişki kurabilirlerse toplumsal kurtuluş olarak gördükleri hedefe yönelirler. Diğer nedeni de ozanların komünaldan kaynaklanıyor. Genel olarak, solcu, devrim-ci olmakla sosyalist olmak arasındaki farkı kavrayamamış, sanatçı-Parti ilişki-sinin zorunluluğundan habersiz, kah şikayet edip ağlaşan, kah silahı eline alıp dağa çıkmaktan söz eden ozanlar, müzikte içerik ve biçim açısından köklü bir değişiklik için öğrenmedikleri için "kitle" tarafından çabucak benimsenir.

Bu ozanların içeriklerini kimseleri zaman zaman, slogançılığın ve popülizm-din digna çıkabilip tutarlı sözler söylemekte birliktir, bu akımın genel özelliği, romanda hadım olan köyçüllüğün müzik alanına da uzanması, bir başka deyişle popülizm (kaba halkçılık) dır.

Buna karşın Ruhi Su zamanla daha geniş kesimlere dinlenmeye başla-mış, Pir Sultan Abdal, Dadaloğlu gibi mücadele ozanları bir anlamda yeniden "keşfedilmiş"tir. Bu ustaya bir de Rahmi Saltuk eklenmiştir. Ancak yine de

kyönetim popolarını da eşbalarını gö-
rüyor. Hem dil bozukluğu, hem kafa
yapma açmıdır. Bıldırın bir bölümlü-
nü buraya ayınan ayınan:

"Biyolojik ve sosyal ilişkilerin plat-
formu, yerli ve yabancı bazı kafaların
anlaşmaya başlamıştır. Özgürlük,
herkesin her türlü pisliğini alabildiğince
sergileyebileceği anlamına gelen bir kav-
ramdır. Hele ha le demokrasiliklik,
eğitimsizlik altında pis burjuva ilişkilerin
teşhisi hiç değildir. Bıs, devrimcilerin
gerçekten tems, soygik ve devrimcilerin-
de kuruluşun kus-erkek ilişkilerine soy-
ma sonucudur. Bu su aşınada kanıtlan-
mam gerekiz, geçmişten bu yana kanıtlan-
mamız bir olaydır. Kanıtlanmamız su ana
kadar gerekiz olma durumunu koruyan
bir diğer olgu da, bıs devrimcilerin yos-
buğa, liberalizme ve pis burjuva ilişki-
lerine karşı tavrıdır. Tavrıdır kişiler oldu-
mudur... Teşhisi hastalığın ürünü olan-
rak ortaya çıkan yosbılıklara verilecek
ad gerek bu bıldırın anlatılan gerekiz
de terbiye anlatılan österline uşun-
tur. Okulununun doğa yapısı, ilim ko-
şulları, yos faktörü ve gecelerin roman-
tımlı hayatın kopuk bir dünyaya yosa-
marın geçerli nedenleri olamaz. Kendini
yos ilişkiler içinde teşhisi etme ve etti-
me en üfrençi burjuva pisliğidir."
"Kanıtlanmamız su ana kadar gerekiz
olma durumunu korumak", "ODT'nin
doğa yapısı, ilim koşulları ve roman-
tımlı" türünden inciler ve Türkçe bozuk-
lukları bir yana bırakırsanız, bu çok dev-
rimci gençlerin "burjuva" olarak nitel-

lendirildikleri ilişkileri, bir de "liberal eğilim" olarak eleştirmelerinin ancak mün-
has değildir. Teşhis ve uygulamaya yön-
temi tam olarak sığayımın popolarının
zihniyetini yansıtmaktadır. "Devrimci
kavramı kurulan kus-erkek ilişkisi" ve "li-
beral kus-erkek ilişkisi" türünden peş-
kiler, gerçekte bu kişiler kafalarındaki
peşkileri, zorlanmaları ve darlığı yansı-
tmıyor mu?

Bu çok kesin devrimcilerin sormak
gerekıyor, amaçları insan mı robot insan
mı diye. Amaçları duygusuz ve duyarsız
mı olmalı? "Kampus"ları dışında olup
bitenler hiç mi ilgilenmiyor bu dev-
rimcileri. TV'de "Hanedanların Çöküşü"
adlı dıstıy aralarında isteyen hiç mi ol-
madı? TV'de Lenin'i "Boyle" sunarken
ne göstermiş isteniyordu hiç mi dü-
şünmediler? "devrimci kavramı"
kus-erkek ilişkilerinden söz ederlerken?

Kokulu gırtlak olan bir çiftin ilişki-
si nasıl yos. teşhisi bir ilişki oluyor-
mu? Yoksa oto-erotik tınımlık başka
bir deyişle odoya kapanıp "masturbas-
yon" yapmasını teşvik etmek mi dev-
rimci tavrı oluyor? Karşı cinsten insanla-
rın ilişkilerini sadece "biyolojik ilişki"
diye niye indirgemek mi amaçları? Karşı
cinsten insanların ilişkilerinin psikolojik
ile duygusal yönleri: sosyal kurtuluş
mücadelelerinden nasıl soyulanabilir?
Sektörel biyolojik ilişkiyi düşüne indirge-
meğin en üstü toplumlarda egemen sınıf-
ların en önemli bazı araçları arasında
yer aldığı nasıl unutulur? Hepsini bu ha-
dar da değı. Günümüz toplumlarında

burjuvazinin toplumsal ilişkilerin sosyal
niteliğini çarpıtarak mücadelelerin enfi-
kal temellerini göden kaçırarak için teş-
vik ettiği "feminizm", "hadın kurtuluş
hareketleri" gibi birçok akıma uygun or-
tamı hazırlamada bu dar kafalı "devrim-
ci"lerin hiç mi katkısı olmuyor? Üzerin-
de önemle düşünülmesi gereken bir so-
run.

Azaldı soyut olarak yaratılan birtah-
am k şileri "teşhiscilik" suçlamaya
bıldiri, ODTU öğrencilerinin emsali etmesi
gerekken bu kişiler kendilerini teşhisi
ediyor. "Yos burjuva pislikleri" suçla-
ması arkasına gizlenerek burjuvazinin
başlı politikasının koşullarını kabul
eden, bunu da "halk darhakkınlığı"
ile perdelerek isteyen bu kişiler bıldiri-
de kendilerini ele veriyorlar. Bıldirinin
sonrasında "Bardak dolmuştu". Bunu
tasovacak olan her damla, kendisine ar-
tik başka bardak aromak zorundadır"
biçiminde ilk bakışta anlamaz mı an-
lamaz görünen bir cümle gerçek amacı
açıkıyor. ODTU öğrenciliklerini topa-

layıp, gerçekten heh ve çok sayıda istem
ve sorunları dile getirmek, bu
yönde cabalar içinde bulunmak duru-
munda olmayan bu "emeller", "Virenci
kittesini denetim altında tutabilmek,
başlı uygulamalarının gerekizini hazırla-
mak cabasındadır. Sıhı yönetim bil-
dirileri de OTK bildirilerinin bir başlı
benzerliği daha böylece ortaya çıkıyor.
Devrimciliğin adına Ortadoğ'da oynanan
bu orta oyunu, geçmişin kafa yapısı
çok iyi sergiliyor. İddi ü çifti işi biraz
fazla "pişirmiş" bile olsa bu nedenle bıldiri-
dir yayımlayan, kendisini Jandarma ola-
rak gören ve en önemli basit bir soruna
böylesine "ciddi" bir ciddiyetle iş için-
de yaklaşımları mı kitlelerin öncüsü ola-
caktır? Bunlar mı devrimi yapacaktır?
Görülüyor ki kendilerini de devrimci
olarak değı, burjuvazinin ahlak sabitine
olarak değılerdir.

Murat Tüfekçi
ANKARA

ÇİZGİSİ

devrimci kesimdeki müzik anlayışı genel hatlarıyla popülisttir. İyl ve vezgöl ile
kötü için ayrıca "halkımız istiyor", "halkımız beğeniyor" sözleridir. Öylesine
ki, klasik müzik aynı araçla "halkımıza yabancı" olduğu için "burjuva işi"
dir. Kusaca, keskinlikle birleşen ilksizlik.

1971, Türkiye'de ekonomik ve politik planda yeni ve büyük değışiklik-
lerin başlangıcı. 12 Mart'la birlikte işçi sınıfının siyasal örgütlenişini kapatı-
ması, bozgun havası, işkenceler, hapisler, yasaklanan grevler. CHP'ye bağlanan
umutlar. CHP'ye umut bağlayan "sosyalist"ler.

Yine ilginç bir çıkışma. Aynı dönemde Orhan Gencebay patlaması.
Daha da ilginç, Orhan Gencebay'ın CHP'ye olan sempatisi.

Nedir Orhan Gencebay ve ekolünde yeni olan, çarpıcı olan? O güne ka-
dar kullanılan sazlara yenilerinin eklenmesi ve sazlar arasında az da olsa yapı-
lan görev bölümü mü? Sözlerinin daha ciddi ve "derin" olması hatta süzümüne
sorunları daha bir "dezen" tavrı içinde olması mı? Melodinin sözlerde daha iy
uyuşması mı? Arabesk müziğin çekiciliği mi? Evet, bunlardan bazıları ve be-
lirli ölçüde. Ancak bu patlamanın temel özelliği, o güne kadar ağır kesicilerle
karşılanan uyuşturucu gereksinimine, bu müzikle morfin sunulmasıdır.

Aranjmanların adı "Türk Hafif Müziği" olur ve gümbürliğine parlayıp
sönen şarkıcalarıyla devam eder. Bu süreçte iki olumlu gelişme kendini göste-
rir. İlk, popüler parçaların Türkçe söz uyduğunu yanı sıra aratan sayıda yerli
yapıtlar. Diğerleri ve daha önemli hareketin etkisiyle azımsanmayacak sayıda
sanatçının en azından ileric, demokrat bir çizgiye kavuşmaları ve bu çizgiyi
sürdüremeleridir. Bir kısmı mücadeleye daha dolaysız katılmanın yollarını arar
ve bulur. Ancak bazıları da yarıştıkları "siyasal çizgi" gereği mücadele adına
maskaralığa bularırlar. Keskin devrimcilik olan "tamirci çiraklarına" hedef-
siz amaçsız ajitasyon yapmaya iler.

Söylediklerimizi toparlamaya çalışırsak, 1960'lardan bugüne, müzik ala-
rında zihnan yol oldukça fazla. Bu süreç içinde her olayın olumlu ve olumsuz
yanları var. Ancak bugün gelinen noktada konuya ilişkin açıldık ve nedlik büt-
tün diğer kazanımlardan daha ağır basıyor. Bu açıklık ve netlikte bugün de-
ğerlendirmek ve yanına ilişkin öneriler getirmek ise daha ayrıntılı bir biçimde
ele alınması gereken bir konu.

BİLİM YAYINLARI

LÜS CORVALAN
1250 TL.
Edvardo Labarca

- GÜNÜMZÜDE TEKELİZM KAPİTALİZM
40 TL.
SSCB Bilimler Akademisi
- ANTI-TEKELİZM MÜCADELESİNİN STRATEJİ VE TAKTİKLERİ
20 TL.
R. Ratsing - D. Wedgort
- SOYALİST ÜLKELERDE KOOPERATİFÇİLİK ÜZERİNE
20 TL.
R. Karatır - Z. Lıkız
- YENİ DEVRİM TEORİLERİNİN ELEŞTİRALİ / 1, 2, 3
37,5 TL.
J. Woodin
- MARX'IN DÜŞÜNCESİNİN GELİŞİMİ
15 TL.
V. S. Vypovok
- MARXİST EKONOMİ POLİTİKESİ ÜZERİNE VE TÜRKİYE'DE ÖCÜTLER
15 TL.
A. Doray - H. Salt
- MARXİZM VE DÖNK GARAUDY
15 TL.
H. Morjan
- SİYONİZM VE DÜNYA POLİTİKASINDAKİ ROLÜ
15 TL.
H. Lumer
- GERÇEKÇİLİN TARİHİ
25 TL.
S. Sütköov
- SOVYETLER BİLİMLİ KOMÜNİST PARTİSİ 25. KONGRESİ
17,50 TL.
- DİN, BİLİM VE FELSEFE
12,50 TL.
H. Selman
- ŞİHİ DEVRİMİNİN ÖCÜSTÜLLERİ
12,50 TL.
R. Castillo
- İD AÇIDAN TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ DAVASI
15 TL.
B. Bran
- ENDÜSTRİLEŞME SÜRECİNİN TEMEL SORUNLARI
SOVYET DENEYİMİ / 1925 - 1940
30 TL.
V. Kocık
- SENDİKALAR ÜZERİNE
25 TL.
K. Marx - F. Engels - V. I. Lenin (Tükendi)
- KAPİTALİZMİN EKONOMİ POLİTİKESİ
25 TL.
M. Ryndca - G. Chernikov (Tükendi)
- DİYALEKTİK VE TARİHİ MATERİYALİZM
17,50 TL.
A. Spirkin - O. Yashin (Tükendi)
- AYDINLAR VE SINIF MÜCADELESİ
15 TL.
A. Castanov - Cl. Prevost - J. Metzger (İkindi Basım)
- EMİNEL SOYALİZM VE SOYAL DEMOKRASİ
10 TL.
V. Vesalno - S. Grifanov - I. Oundamov (İkindi Basım)
- EMPERYALİZMİN TÜRKİYEYE GİRİŞİ
30 TL.
O. Kurmus (İkindi Basım)
- FEDAL TOPLUMDAN YİRİNCİ YÜZYILA
20 TL.
L. Huberman

BİLİM YAYINEVİ KİTAP FİYATLARINDA
HERHANGİ BİR DEĞİŞİKLİK YAPMAMIŞTIR
YENİ YAYINLAR:
Çevik ve Öcüklerle EKONOMİ POLİTİKESİ
S. N. Belajevca
BULGARİSTAN'DA FAŞİZME KARŞI MÜCADELE VE SOYALİZM
N. Gormenik
İkin Devrim Sonrası TÜRKİYE TARİHİ
SSCB Bilimler Akademisi

250 TL. eşan isteklerde % 25 indirim yapılır
Posta ücreti isteyene altı ölmek üzere ödemesi gönderilir

ADRES: PİYERLOTI CAD. 2/1 ÇEMBERLİTAŞ - İSTANBUL

FAŞİZME ÖDÜN VERİLEMEZ

İstanbul Atatürk Eğitim Enstitüsü, görevlerine ve öğrencilerine yapılan ardi arkası keşimlere ve özellikle ne denliyle en demokratik okullar olmak zorunluluğundadır. Oysa MC döneminde, yasalar, yönetmelikler ve Danıştay kararları da hiçe sayılarak bu okulların demokratik niteliği yok edildi. Hızla barmannakta olan ve tüm devlet kademesinde kilit noktalarını ele geçirmeye çalışan, faşizm, kitle tabanını sağlamak amacıyla öğretmen adaylarını faşist ideolojiye şartlandırmayı, aynı zamanda gençlerin dinamizmini siyasal yönde vurucu güç olarak kullanmayı besliyordu. Bunun için tüm eğitim enstitülerini ve öğretim kurumlarını, faşizmin kaleli haline getirmek istediler. Bu konuda önemli adımlar atıldığını, katillerin yasa dışına düşmüş, örgüt üyelerinin öğrenci yapıldığı, öğrenciliğe hak kazanan onbinlerin okullara yaklaştırmadığı, öteden beri kamuoyuna bilinmektedir.

MC DÖNEMİNDE EĞİTİM ENSTİTÜLERİ

Ortaöğretime öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarından olan eğitim enstitüleri, bu özelliği nedeniyle en demokratik okullar olmak zorunluluğundadır. Oysa MC döneminde, yasalar, yönetmelikler ve Danıştay kararları da hiçe sayılarak bu okulların demokratik niteliği yok edildi. Hızla barmannakta olan ve tüm devlet kademesinde kilit noktalarını ele geçirmeye çalışan, faşizm, kitle tabanını sağlamak amacıyla öğretmen adaylarını faşist ideolojiye şartlandırmayı, aynı zamanda gençlerin dinamizmini siyasal yönde vurucu güç olarak kullanmayı besliyordu. Bunun için tüm eğitim enstitülerini ve öğretim kurumlarını, faşizmin kaleli haline getirmek istediler. Bu konuda önemli adımlar atıldığını, katillerin yasa dışına düşmüş, örgüt üyelerinin öğrenci yapıldığı, öğrenciliğe hak kazanan onbinlerin okullara yaklaştırmadığı, öteden beri kamuoyuna bilinmektedir.

EĞİTİM ENSTİTÜLERİNDE ÇALIŞMANIN GOÇLOKLERİ

İşte bu koşullarda, yeni hükümetin işbaşına gelmesinden sonra eğitim enstitülerini yeniden demokratik eğitim ve öğretim özgürlüğünün kalesi haline getirmek ve bu doğrultuda yılmadan, özveriyle, çalışmak gerekiyordu. Yürüden dört bir yanında eğitim emekçileri görev alma sorumluluğu duyuldu. Bu arada kimi eğitim enstitülerinde öğretim görevlisi ve yönetici bulmada güçlükler çekildiği de gözlemlendi. Ancak ilerciler, demokrat öğretmenler, Milli Eğitim Bakanlığının, bu güçlüğü kusa sürede aşması için hayfalanıyorsa görev talebinde bulundular. Yürüden bir köşesinden bir başka köşesine gönüllü atamaları yapıldı. Göreve başladıkları ilk günlerde faşist zorbalardan tehdit ve saldırılar ile karşılaştılar. Bu arada Gaziantep Eğitim Enstitüsü Müdür Yardımcısı göreve başladığı ilk günlerde öldürüldü. Ancak yeni yönetici ve öğretmenler, yılmaksızın, demokratikleşme çabalarını sürdürdüler. İki yıl boyunca öğrenim haklarından yoksun bırakılan onbinlerce öğrencinin hakkı, hiçbir ayırım gözetmeksizin, öğretim özgürlüğü anlayışına uygun bir şekilde sağlandı. Bu arada sağ basımın, gerçeklerle ilintisi olmayan yayın yoluyla kısırtılması, birtakım siyasi örgüt yöneticilerinin örgütü faşist çeteleri yeni cinayetlere ısrarla sürdüğü gözden kaçmıyordu. Daha o surlarda, Danıştay kararlarını uygulanmaması ve bunun sonucunda (öğretmen olmak gibi bir amaçın çok daha ötesinde) eğitim öğretilmi engellemek isteğindeki kişilerin saldırganlığına göz yumulmasının sakıncalarını vurgulanmıştı. Nitekim eğitim enstitülerini, öğretime başlatamaz faşist odakların provokasyon alanı yapıldı.

ATATURK EĞİTİM ENSTİTÜSÜ'NDEKİ ORTAM

Atatürk Eğitim Enstitüsü'nün 22 Mayıs 1978'de açılışından bir gün önce yönetim odalarının bulunduğu ana binada yangın çıkarıldı. Her türlü güvenlik önleminin alındığı söylenildiği halde, kundakçıların nasil olup da binaya girdiği anlaşılmadı, suçlular bulunmadı.

Okulun açılışı ile birlikte, güvenlik önemleri artırıldı. Müdür ve Müdür Başyardımcısı lojmanları polis korakoluna dönüşürdü. Polisler için gerekli olan yatak yorgan vb. okul yönetimi tarafından sağlandı. 150 kişilik birjandarma komando birliği ile 70 polisin çabalarına okuldaki yönetici ve öğretmenlerin çabaları eklenince eğitim-öğretim kusa bir süre normal olarak devam etti. Eli teslibil, yakalanırlar başlıklar açık, limpen tavırlı MC dönemi militanların olay yaratmak için kısırtıcı hareketleri, devrimci demokrat öğrencilerin de büyük sabrı ile sonuçsuz kaldı. Hükümetin eğitim enstitülerinde uyguladığı poliklanan dışına çıkmadı. Yöneticiler ve öğretmenleri sorun derece taraftar bir şekilde eğitim ve öğretimin simgesi için ellerinden geleni yaptılar. Bütün bunlar okulda birtakım

olayların çıkmasına belli ölçüde önledi ama okul dışında kanlı olaylar birbirini izledi.

- İlk saldıran Kadıköy iskelesinde oldu. Gemiden inmekte olan bir grup devrimci demokrat öğrencinin üzerine faşist militanlar kurşun yağdırdılar. İkiisi ağır olmak üzere beş öğrenciyaralandı. Bunlardan biri halen komadadır, birinin de kaşığında kurşun var. Faşist saldırganlar bu olaydan sonragemiyi Uskudar iskelesine yansıtırıp karaya çıkmışlar ve ellerini kollarımsallaya sallaya okula gelebilmişlerdir.

- Karaköy iskelesinde bir grup devrimci demokrat öğrenci faşist militanların saldırısına uğramış, suçlular yakalanamamıştır.

- Eminönünde motora binmeye hazırlanan devrimci demokrat öğrenciler faşist militanlar tarafından dövülmüş, suçlular yakalanamamıştır.

- Bir öğrenci faşist militanların saldırısına uğramış, dövülmüş, falçata ile kolundan yaralanmış fakat suçlular tutuklanamamıştır.

- Öldürülen bir arkadaşlarının cenazesini bahane eden faşist militanlar güvenlik kuvvetlerinin gözü önünde ve hiçbir müdahale ile kuşatılmadan okula boşatabilmişlerdir.

- Okuldaki güvenlik görevlilerinden birinin kolu kırılmış, emniyet amiri başından taşla yaralanmış, fakat suçlular yakalanamamıştır.

- 4 Temmuz salı günü okula gelmekte olan devrimci demokrat öğrencilerin üzerine faşist militanların bandırlığı yuvalardan bomba yağdırılmış, silahlar atılmış, fakat hiçbir suçlu bulunamamıştır. Aynı gün İstanbul valisini ziyaret eden ve Enstitüde can güvenliğinin sağlanmasını isteyen yöneticileri vali kabul etmemiş, vali muavini ile görüşülmüş ve istekler yazılı olarak bildirilmiş.

- Bu olaylar ilğillerin gözünü açmaya yetmemiş, gerek hükümetin Eğitim Enstitüleri ile ilgili politikasını değiştirmekte ısrar edisi, gerek can güvenliğinin sağlanması için başta İstanbul Valisi olmak üzere basvurulan görevlilerin gerekli önlemleri almayışı sonucu faşist militanların azgınlıkları daha da artmıştır. Başbakanın "okullarbazı militanların kalesi olmaları kurtarıp başka militanların kalesi yapmayacağız" dediği gün Atatürk Eğitim Enstitüsü Müdür yardımcısı ve Almanca öğretmenleri Fahrettin Yılmaz yayılın ateşi ile öldürülmüştür. Suçlular yine bulunamamıştır.

- 7 Temmuz Cumartesi sabahı 01.00 sularında aynı Enstitünün resim bölümü öğretmenlerinden Cuma Ocaklı evinde saldırıya uğramış, faşist militanların kurşunları ile ağır şekilde yaralanmıştır. Suçlular yine ortada yoktur.

Hükümetin okulda okumak isteyen devrimci demokrat öğrencilerle MC döneminde Enstitülere yerleştirilen faşist militanları aynı kefeeye koyması, faşist militanların işledikleri suçların yanlarına kalmasını, hiçbir olayla suçluların yakalanamaması, faşist yuvaların üzerine gidilememesi ve buraların dağıtılmaması durumunda MHP'nin "hükümet yakında düşecektir" savı ile faşist militanların kısırtılması eklenince Enstitülerdeki bugünkü durumu yaratmıştır.

HÜKÜMETİN EĞİTİM VE GÜVENLİK POLİTİKASININ YANLIŞLIĞI SÖREKLİ DOĞRULANİYOR

Eğitim Enstitüsü yönetici, öğretmen ve öğrencileri, suçluların üzerine devlet güçleri ile kararı bir şekilde gidilmediğinden, öğretim özgürlüğü ve can güvenliğinin sağlanamayacağını sürekli vurguluyor. İlerci ve tarafsız basın da bu yönde yayın yapıyordu. Dahası, öğretmenlerin demokratik meşlek örgütü TÖB-DER, demokratik gençlik ve öğrenci kuruluşları, DİSK, genelde bütün ülkede, özdele Eğitim Enstitülerindeki hükümet politikasının tutarlı bir demokratik öden yoksun olduğunu ısrarla belirttiler. Bütün bunlara karşın Sayın Başbakan, İçişleri Bakanı ve Milli Eğitim Bakanı tarafından yapılan açıklamalarda, teşhiste ve ölenim almada gerçekçi olunamadığı görülmektedir. Eğitim Enstitülerinde, yönetici, öğretmen ve öğrenciler, okulu kendi kaleleri yapmak gibi bir amaçtan ölmadığı halde, sayın Başbakan böyle bir amacın varlığından sözlemekte, anti-faşist öğretmenlerin, faşistlere karşı kalıcı başarı kazanmalarının önleneyeği belirtilmektedir. Böylece, okulların, Milli Eğitim amcına uygun bir öğretim özgürlüğü ortamının kaleleri olması gerektiği gözardı edilmektedir.

NE YAPILMALIDIR?

Bu durum, tüm öğretim kurumlarında kaygıya yol açmıştır. Üstelik, bu açıklamadan cesaret alan faşistler, hükümetin desteğinden yoksun kalan ilerciler, devrimci, yurtsever öğretmen ve öğrencileri geriletmek, kalelerini teslim etmemek yönündeki saldırılarını azgıncaya yoğunlaştırmışlar, işi okul yakmaya katılma vurdurmuşlardır. Diyoruz ki, ÖĞRETİM ÖZGÜRLÜĞÜ VE CAN GÜVENLİĞİ POLİTİKASI TUTARLI BİR NİTELİĞE KAVUŞTURULMALI, GEREKLİ ÖNLEMLER İVEDİLİKLE ALINMALI.

Bunu sağlamak, tüm ilerciler, demokratik, devrimci kuruluşların görevidir. Bunun için önerilemiz:

1- Eğitim Enstitüsü yöneticileri, Başbakanlık, İçişleri ve Milli Eğitim Bakanlığı düzeyinde ortak toplantılar için girişimde bulunmalı, Eğitim Enstitülerinin genel durumu ve bu toplantıların sonuçları hakkında kamuoyuna açıklamalar yapılmalıdır.

2- Sorunun, anti-faşist mücadelenin bütünlüğü için de ele alınması, bu doğrultuda başta DİSK ve TÖB-DER olmak üzere, tüm demokratik kuruluşların ortak tavır almaları sağlanmalıdır.

3- Faşistlerin yuvalandığı eğitim kurumları ve yurtların insanlık dışı katillerden hızla arındırılması için çalışılmalıdır.

4- Faşistlere ödün verme yönündeki her girişim, kamuoyuna ısrarla açıklanmalı; ilerciler başta Eğitim Enstitülerinin diyalogu güçlendirilmelidir.